

11–12 LISTOPAD – GRUDZIEŃ 1948

90 zł

TREŚĆ NUMERU:

MIESIĘCZNIK

ORGAN OFICJALNY POLSKIEGO ZW. SZACHOWEGO

WYDAWCA: w imieniu P. Z. Sz. — Tadeusz CZARNECKI

REDAGUJĄ: T. Czarnecki, M. Galuszka, S. Gawlikowski, M. Wróbel

Adres Redakcji: Warszawa, Walecznych 40 m. 3, tel. 50-66

KONTO P. K. O. I — 4636

Prenumerata roczna zł 500, półroczna zł 270

Nr 11-12 **LISTOPAD-GRUDZIEŃ 1948** **ROK III**

Walne Zebranie Polskiego Związku Szachowego odbędzie się w dniu 9 stycznia 1949 r. w lokalu Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji w Warszawie, Starynkiewicza 5.

Początek zebrania — o godz. 9-ej.

Wszystkim naszym Współpracownikom, Czytelnikom i Przyjaciołom składamy serdeczne życzenia

WESOŁYCH ŚWIĄT!

R e d a k c j a.

K. Kozłowski

GRA W SZACHY

ORGANIZACJA I NAUKA

Każdy naród posiada pewne cechy fizyczne i psychiczne, które go czynią odrębnym, wzgl. podobnym do innych narodów. Psychologia jest nauką młodą, w szczególności psychologia gry w szachy — to terra ignota. Z trudnością przyszłoby wyławiać w publikacjach poświęconych szachom czy nauce psychologii choćby skromne artykuły, poświęcone temu zagadnieniu. A psychologia gry w szachy w związku z psychiką narodową — to już kompletne mare tenebrarum, w którego głębie nikt się nie zapuszcza. Nikt dotychczas nie poruszył głębiej (pomijając rozmowy i dyskusje na ten temat prowadzone) np. zagadnienia, dlaczego dotychczas nie mieliśmy w Polsce (mam na myśli rdzennych Polaków, a nie obywateli polskich innych narodowości) wybitniejszych szachistów, wzgl. mieliśmy ich zupełnie mało, nawet w porównaniu z narodami o 10 razy mniejszej liczebności (np. Estończycy).

Próbując podjąć się choćby rzucenia kilku myśli, pozostających w związku z tym tematem, przeczytałbym z przyjemnością argumenty czyjeś, zbijające moje własne, wszak chodzi tutaj nie o autorytety, lecz o podniesienie poziomu gry w szachy w Polsce, czego chyba wszyscy pragniemy; wszyscy szachiści: gracze i kibice, praktycy i teoretycy, szachiści czynni i pozostający na „emeryturze szachowej", entuzjaści i amatorzy!

Twierdzę, że były, wzgl. są, dwie główne przyczyny, powstrzymujące u nas rozwój gry w szachy, choćby taki, jaki wykazują mniejsze narody: Holendrzy, Szwedzi, Węgrzy, Czesi, czy nawet Finowie lub Estończycy. Należy przy tym nadmienić, że pod innym względem działalności kulturalnej przewyższamy niektóre z tych narodów (np. w literaturze).

Pierwsza przyczyna — to przysłowiowa już nieumiejętność organizowania się. Pierwsze próby ujęcia ruchu szachowego w łożysko organizacji (Warszawa, Kraków) zjawiają się w porównaniu z innymi narodiami dość późno, a i dzisiaj jeszcze z jednej strony są duże połacie kraju pozbawione prawie zupełnie więzi organizacyjnej (woj. lubelskie, rzeszowskie) z drugiej na każdym kroku widzimy w naszych organizacjach szachowych duży brak tego czynnika, który nazwę etyką (lub — jak kto woli — dyscypliną) organizacyjną. Tutaj to musi wystąpić na jaw wyższość etyczna szachisty — który za wystąpienie w barwach swego klubu czy Okręgu nic nie dostaje — w porównaniu z piłkarzem czy bokserem. Trzeba jednak przyznać, że na polu organizacyjnym dużo u nas zrobiono i sprawa idzie naprzód. Dowodem tego choćby coroczne turnieje drużynowe i coroczne prawie turnieje indywidualne o mistrzostwo Polski: jedne i drugie były urządzane przed wojną w większych odstępach czasu.

Gorzej jest z drugą przyczyną niskiego poziomu gry w szachy: z nauką gry. Do czego może doprowadzić nauka (praca) w połączeniu z talentem, trochę tylko większym od przeciętnego, wykazuje rozwój szachowy d-ra Euwego. Rzecz prosta, że dopiero wielki talent w połączeniu z wielką pracą stwarza cuda, nie mniej sama praca, uparta, wytężona, z odrobiną zdolności doprowadzić może i musi do gry mistrzowskiej.

Uczyć się grać w szachy (teoria debiutów i w pewnej mierze końcówek) można samemu (samouctwo szachowe) co jest rzeczą trudniejszą, wymagającą, oprócz wolnego czasu, sporej dozy silnej woli— i zbiorowo, za pośrednictwem organizacji szachowych. Samouków szachowych jest u nas w Polsce mało: mało jest szachistów, posiadających silną wolę, odpowiedni dobór literatury szachowej i jednocześnie dużo wolnego czasu. Pozostaje zatem organizowana przez kluby i Okręgi zbiorowa nauka gry. Dopóki jednostki organizacyjne nie zajmą się kupnem szachownic ściennych i urządzeniem wykładów teoretycznych, dopóty nie ma mowy o większym rozwoju umiejętności gry w szachy w Polsce.

Kto ma wykładać? W każdym klubie znajdzie się paru ludzi, znających lepiej teorię od swoich kolegów, zresztą łatwiej jest opracować parę otwarć, niż uczyć się samemu wszystkich. Nadmieniam, że ilustrowanie przebiegu mistrzowskich par-

tii podczas ważnych rozgrywek zapomocą tablic pokazowych przyczyni się do spopularyzowania imprez szachowych przez podniesienie ich widowiskowości, co znowu będzie mieć dodatni wpływ na zasilenie kas klubów i Okręgów.

Jeżeli nie wymieniam tutaj trzeciej przyczyny niskiego stanu rozwoju gry w Polsce: braku należytego poparcia ze strony władz — nie czynię tego przypadkowo. Uważam mianowicie, że dobre wyniki gry naszych mistrzów na arenie międzynarodowej skłonią owe czynniki do materialnego i moralnego poparcia życia szachowego w Polsce.

Mieczysław Gałuszka

PRZEGLĄD OTWARĆ
VI turnieju o mistrzostwo Polski

Gambit hetmana. Wariant ortodoksyjny (Śliwa — Błaszczak) 1. d4, d5 2. Sf3, Sf6 3. c4, e6 4. Sc3, Ge7 5. Gg5, 0-0 6. e3, h6 7. Gh4, Sbd7 8. c:d5, e:d5 9. Hc2, c6 10. Gd3, We8 11. Gg3 (11. 0-0-0, Se4! 12. G:e7, H:e7 13. G:e4, d:e4 14. Sd2, Sf6=), Sh5 12. 0-0-0 (12. S:d5?, c:d5 13. Gc7, Gb4!), S:g3 13. h:g3, Sf8 14. e4, d:e4 15. G:e4, Ge6 16. Se5, Hb6 17. f4 białe zremisowały.

Metodę Laskera spotykamy w p. Litmanowicz — Sojka (I) i Makarczyk — Czerniakow (II). I — (1 — 4 jak przedtem) 5. Gg5, Sbd7 6. e3, c6 7. Wc1, Se4 8. G:e7, H:e7 9. S:e4 (9. c:d5?), d:e4 10. Sd2, f5 11. Hh5, g6 12. Hh6, b6 13. Ge2, e5 14. d5, c5 15. h4, Gb7 16. Hg5 ,Kf7 17. H:e7, K:e7 — †. II 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, d5 4. Gg5, Ge7 5. e3, 0-0 6. Sf3, Sbd7 7. Wc1, h6 8. Gh4, Se4?? (c5!) 9. G:e7, H:e7 10. c:d5, S:c3 11. W:c3, e:d5 12. W:c7†.

Wariant Tartakowera znalazł zastosowanie w partiach Kwapisz — Makarczyk (I) i Gawlikowski — Szapiel (II). I — 1. d4, e6 2. c4, Sf6 3. Sf3, d5 4. Sc3, Ge7 5. Gg5, 0-0 6. e3, h6 7. Gh4, b6 8. Wc1 (c:d5!), Gb7 9. G:f6, G:f6 10. c:d5, e:d5 11. Gd3, c5 12. 0-0, Sc6 13. Se2, Hd6 14. Gb1, c:d4 15. e:d4, Wfe8 16. Hd3, g6 17. Wfe1, Gc8† II (1 — 4 jak poprz.) 5. Gg5, h6 6. Gh4, 0-0 7. e3, b6 8. c:d5, S:d5 9. G:e7, H:e7 10. S:d5, e:d5 11. Wc1, Gb7 (Ge6!) 12. Gd3, c5 13. d:c5, b:c5 14. 0-0, Sd7 15. Ha4, d4 16. e:d4, G:f3 17. g:f3, Sb6 czarne wygrały.

Wariant Alechina — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6, Sf6 4. Gg5, Ge7 5. e3, Sbd7 6. Sf3, 0-0 7. Wc1, c6 8. Gd3, d:c4 9. G:c4, Sd5 10. G:e7, H:e7 11. Se4 był zastosowany dwukrotnie w p. Makarczyk — Gadaliński i Makarczyk — Błaszczak w I grały czarne S5f6!, w II Hb4 — oba razy z efektem remisowym.

Obronę Cambridge — Springs znajdujemy w p. Litmanowicz — Szapiel, Litmanowicz — Widermański i Kwapisz — Widermański. W I grano — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6 4. Gg5, Sbd7 5. e3, c6 6. Sf3, Ha5 7. Sd2, Gb4 8. Hc2, b6 (0-0) 9. Ge2, Ga6 10. G:f6, S:f6 11. 0-0, G:c3 12. H:c3, H:c3 13. b:c3, 0-0 14. Wfc1, Wfc8 15. Gf1, Kf8 16. Wab1, d:c4 17. G:c4, G:c4 18. S:c4 białe wygrały w końcówce. W II grano (1 — 7½ jak poprz.) 7... d:c4 8. G:f6, S:f6 9. G:c4 w III (1 — 8 jak poprz.) 9. S:c4 zawsze z powodzeniem dla B.

Wariant wiedeński przychodzi tylko w p. Szapiel — Śliwa — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sf3, Sf6 4. Gg5, Gb4 5. Sc3, d:c4 6. e4, c5 7. G:c4. c:d4 8. S:d4, Ha5 9. G:f6, G:c3 10. b:c3, H:c3 11. Kf1, H:c4 12 Kg1, Sd7 13. Wc1, Ha6 14. G:g7, Wg8 15. Hb3?? białe niepotrzebnie eksperymentują (zamiast grać 15. Gh6!), ofiarę figury obala Śliwa w przekonywujący sposób — W:g7 16. Sb5, Kd8 17. Sc7, Ha5 18. S:a8, Hg5! i czarne wygrały przewagą materialną. Wariant ten jest trudny i jeszcze niewyjaśniony. Obie strony są pozbawione roszady i rozwoju skrzydła K. wzgl. H.

W wariancie obrony półsłowiańskiej (p.

Bocheński — Makarczyk) zastosowały czarne system Schlechtera — 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sf3, d5 4. Sc3, Sbd7 5. e3, c6 6. Gd3, g6 7. 0-0, Gg7 8. b3, 0-0 9. Gb2, b6 10. e4, d:e4 11. S:e4, S:e4 12. G:e4 białe osiągnęły dobrą grę, system czarnych wydaje się podejrzanym!

Obronę półsłowiańską zastosowano jeszcze w p. Makarczyk — Szapiel (I) oraz Czerniakow — Litmanowicz (II). I. 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, d5 4. Gg5, Sbd7 5. c:d5, e:d5 6. e3, Ge7 7. Gd3, 0-0 8. Sge2, c6 9. Sg3, We8 10. Sf5, Gf8 11. Hc2, Sb6 12. 0-0-0, h6 13. Gf4, G:f5 14. G:f5, Gd6 15. G:d6, H:d6 16. Kb1, He7 17. Wdc1, g6 i białe przegrały tę remisową partię przez zbyt agresywne traktowanie jej. W II rozegrały białe niefortunnie debiut i popadły w gorszą pozycję — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, c6 4. e3, Sf6 5. Sf3, Sbd7 6. Gd3, Gd6 7. c5, Gc7, 8. b4, e5 9. d:e5, S:e5 10. Sd4, 0-0 11. Gb2, We8 12. Hc2, Gg4 13. h3, Gh5 14. Sce2, S:d3 15. H:d3, Gg6 16. Hb3, Se4 17. Sf3, He7.

Wariant wymienny obrony słowiańskiej przychodzi dwukrotnie w p. Czerniakow — Gadaliński (I) i Litmanowicz — Grynfeld (II) — I. 1. d4, d5 2. c4, c6 3. c:d5, c:d5 4. Sc3, Sf6 5. Sf3, Sc6 6. Gf4, e6 7. e3, Gd6 8. Gg3, Se4 9. G:d6, S:d6 10. Gd3, 0-0 11. a3, Wb8 12. 0-0† — II (1 — 6 ½ jak poprz.) 6... Gf5 7. e3, e6 (a6!) 8. Se5, Gd6 9. Gb5, G:e5 10. G:e5, Wc8 11. 0-0, 0-0 12. G:c6, W:c6 13. Wc1, Hd7 14. Hd2, Wfc8 — †.

Przyjęty gambit słowiański (p. Śliwa — Tarnowski, Śliwa — Borowski, Makarczyk— Tarnowski I, II, III) I — 1. d4, d5 2. c4, c6 3. Sc3, Sf6 4. Sc3, d:c4 5. a4, Gf5 6. e3, e6 7. G:c4, Gb4 8. 0-0, Sbd7 9. He2, Se4 10. S:e4, G:e4 11. Gd3, Sf6 12. Se5† — II (1 — 5 jak poprz.) 6. Se5!, e6 7. Gg5, Gb4 8. f3, c5 (h6! 9. G:f6, g; f6 10. S:c4, c5 11. d:c5, H:d1 12. W:d1, Gc2 13. Wc1, Gb3 14. Sd2, G:c3 15. W:c3, Ga4 = Euwe Alechin, XI p. poj. 1937) 9. d:c5, H:d1 10. K:d1, Sd5 11. Gd2, S:c3 12. G:c3, G:c3 13. b:c3, Sa6 14. e4† —. III — (1 — 4 jak poprz.) 5. e3, Gf5 6. G:c4, e6 7. 0-0, Sbd7 8. He2, Se4 9. Sfd2, Sfd6 10. S:e4, S:e4 11. f3, Sf6 12. e4, Gg6 13. Ge3†. W tym wariancie można grać zamiast 5... Gf5 — 5... b5 6. a4, b4 7. Sa2, e6 8. G:c4, Sbd7 9. 0-0, Gd6 10. We1, He7 11. e4, e5 12. Sg5, 0-0 13. f4, Gc7! 14. Gb3, a5! p. Guimard — Najdorf Mar del Plata 1945.

Szapiel — Błaszczak — 1. d4, d5 2. c4, c6 3. Sf3, Sf6 4. e3, Gf5 5. Sc3, e6 6. Gd3, G:d3 7. H:d3, Sbd7 8. 0-0, Ge7 9. e4, d:e4 10. S:e4, S:e4 11. H:e4, 0-0 12. b3, We8 13. Gb2, Gf6 14. Wfe1, Hc7 15. Wad1, Wad8 16. Wd2, Sf8 17. Wed1†.

Wariant merański — Gadaliński — Litmanowicz (I) i Kwapisz — Litmanowicz (II). I — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, c6 4. e3, Sf6 5. Sf3, Sbd7 6. Gd3, d:c4 7. G:c4, b5 8. Ge2? (Gd3!), a6? (b4!) 9. e4, b4 10. e5, b:c3 11. e:f6, H:f6? 12. b:c3, c5 13. Gg5, Hf5 14. 0-0, c:d4 15. Gd3, Hd5 16. c:d4, Sf6 17. We1†. II (1 — 11 ½ jak poprz.) 11... c:b2! 12. f:g7, G:g7 13. G:b2, Ha5 14. Sd2, Wb8 15. Hc2, Gh6 16. Gc3, Hc7 17. 0-0, Sf6=.

Wariant 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6 4. Sf3, Sbd7 5. e3, c6 6. Gd3, Gd6 (d:c4! wariant merański jest lepszy dla Cz.) 7. e4, d:e4 8. S:e4 grano w p. Gadaliński— Widermański (I), Szapiel — Gadaliński (II) i Gadaliński — Sojka (III).

I — 8... Gb4 9. Gd2, G:d2 10. H:d2, 0-0 11. 0-0, b6 12. b4, Ga6 13. Wac1, He7 14. Sg3, Gb7 15. c5, h6 16. Wfe1, Wfd8 17. Sf5†. II — 8... S:e4 9. G:e4, 0-0 (Gb4!) 10. 0-0, Hc7 11. He2 (Euwe podaje Gc2), b6 12. We1, Gb7 13. Gc2, Wfe8 14. He4, Sf8 15. Hh4, f6 16. Wd1, c5 17. d5†. III — 8... S:e4 9. G:e4, c5 (Gb4!) 10. 0-0, 0-0. 11. Gc2, We8 12. Sg5 (Hd3!), Sf6 13. Hf3, h6 14. d:c5, G:c5, 15. Se4, S:e4, 16. G:e4, He7 17. We1 =.

Poza tym stosowano jeszcze w gambicie hetmana kilka innych metod. Na wyróżnienie zasługuje spokojny i logiczny wariant dobrze zrozumiany przez białe w p. Błaszczak — Widermański — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6 4. Gg5, Sbd7 5. e3, c6 6. a3, Ge7 7. Sf3, 0-0 8. Hc2, h6 9. Gh4, d:c4 10. G:c4, Sd5 11. Gg3, b5 12. Ga2, Gb7 13. 0-0, Wc8 14. Wad1, b4 15. Gb1, f5 16. c:b4, Ga6 17. Wfe1†.

Ciekawy wairant wykazuje p. Gawlikowski — Śliwa — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sf3, Sf6 4. Sc3, c5 5. c:d5, S:d5 6. e4, S:c3 7. b:c3, c:d4 8. c:d4, Gb4 9. Gd2, G:d2 10. H:d2, 0-0 11. Gc4, b6 12. 0-0, Gb7 13. Hf4, Hf6 14. H:f6 (w p. Rzeszew-

ski — Fine, Hastings 1937-8 grały białe 14. He3 z wyrównaną grą) g:f6 15. d5, Ga6 16. Wfc1, G:c4 17. W:c4, Sa6 i partia po ciekawym przebiegu skończyła się remisowo.

Obrona Niemco-indyjska

Wariant — 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Gb4 4. Hc2, d5 5. a3 p. Gadaliński — Dreszer, Kwapisz — Szapiel, Kwapisz — Bocheński, Gadaliński — Błaszczak, Gadaliński — Kwapisz, Arłamowski — Kwapisz. Po 5... G:c3 6. H:c3, Se4 7. Hc2 — c5! obrona ta użyta w 2 pierwszych partiach uchodzi za najlepszą. I — 8. d.c5, Sc6 9. Sf3, Ha5 10. Gd2 (10. Sd2?, Sd4!), H:c5 11. e3, S:d2 12. S:d2, d4 =.

II (1 — 7 jak poprz.) 8. Sf3, Sc6 9. c:d5, e:d5 10. d:c5, Ha5 11. Gd2, H:c5 12. H:c5, S:c5 13. Gc3, 0-0, 14. Wad1, Wfd8 15. b4 =.

III (1 — 6 ½ jak poprz.) 7... Sc6 8. Sf3, 0-0 9. b4, Sd6 10. c5, Se4 11. e3, Gd7 12. Gd5, f5 13. 0-0, a6 14. Se1, Se7 15. f3, Sf6 16. Gb2, Gc6 17. a4, Hd7 =.

IV (1 — 7 ½ jak poprz.) 8... e5 9. e3, e:d4 (tu podaje Euwe kontynuowanie — 9... Gf5! 10. Hb3, Sa5 11. Ha4, c6 12. c:d5, H:d5 13. b4, Hb3!) 10. Gd3 (czemu nie 10. e:d4?), Sc5 (d:e3 było ryzykowne i niejasne) 11. c:d5, S:d3 12. H:d3, H:d5 13. e4, Hd6 14. 0-0, 0-0 15. b4, Gg4 16. Gb2, Wad8 17. Wac1† =.

V i VI grano (1 — 4 jak poprz.) 5. a3, Ge7 jest to nielogiczna strata tempa, powstaje pozycja gamb. hetmana z dodatkowym ruchem a3, podarowanym przez czarne; po 6. e3, Sbd7 7. Sf3 uzyskały białe lepszą grę w obu partiach.

Wariant wymienny — p. Czerniakow — Kwapisz (1 — 4 jak poprz.) 5. c:d5, H:d5! 6. Sf3, 0-0 (c5!) 7. Gd2, G:c3 8. G:c3, c5 9. Wd1 (d:c5 H:c5 10. Wc1), Sc6 10. e3, b6 11. Gd3 (Ge2), c:d4 12. e:d4, Gb7 13. 0-0,Wac8 14. He2, Wfd8 15. Gb1, Hh5 16. Wfe1, Sd5 17. Gd2, Sf6 czarne uzyskały dobrą grę.

Wariant 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Gb4 4. Hc2, 0-0 (co Euwe uważa za mniej logiczne, niż 4... d5, d4... Sc6, 4... c5, na 0-0 mogą białe grać 5. e4, na co czarne mają ewentualności d5 lub c5) grany był w p. Czerniakow — Gawlikowski (I), Arłamowski — Gawlikowski (II), Kwapisz — Gawlikowski (III), Gadaliński — Gawlikowski (IV), Gadaliński — Plater (V). I — 5. a3, G:c3 6. H:c3, Sc6! 7. Gg5, d6 8. e3, e5 9. d5, Sb8 10. Gd3, Sbd7 11. Gf5, Sc5 =. II — (1 — 5 ½ jak poprz.) 6... Se4 7. Hc2, f5 8. g3, b6 9. Gg2, Gb7 10. Sf3, d6 11. 0-0, Sd7 12. b3, He7 13. Gb2, Wae8 14. Se1, e5 15. d5, Sdf6 16. f3, Sc5 17. b4, Scd7 =. III — (1 — 4 jak poprz.) 5. Sf3, d6 6. g3, b6 7. Gg2, Gb7 8. 0-0, G:c3 9. H:c3, Sd7 10. b4, a5 11. b5, He7 12. Ga3, Se4, 13. Hc2, f5 14. Wfe1, e5 15. d:e5, S:e5 16. S:e5, H:e5 17. Gb2 †. IV (1 — 4 ½ jak poprz.) 5... c5 6. d:c5 (a3!), Sa6 7. g3, Sc5 8. Gg2, b6 9. 0-0, G:c3 10. H:c3, Gb7 11. Gg5, Sce4 12. Hd4, S:g5 13. S:g5, G:g2, 14. K:g2, d5 =. V (1 — 7 jak poprz.) 8. Gd2, b6 9. Gg2, Gb7 10. 0-0, G:c3 11. G:c3, Sce4 12. Gb4, We8 13. Sg5, d5 14. S:e4, S:e4 15. G:e4, d:e4 16. Wfd1, Hc7 17. Gd6=.

Wariant szwajcarski („Zurychski") — zastosowano 5-krotnie — 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Gb4 4. Hc2, Sc6 w p. Litmanowicz — Bocheński (I), Czerniakow — Błaszczak (II), Gadaliński — Miller (III), Arłamowski — Miller (IV), Litmanowicz — Śliwa (V). W I i II kontynuowano grę — 5. Sf3, 0-0 6. e4 (lepiej zdaje się 6. Gd2, d6 7. a3, G:c3 8. G:c3, We8 9. Wd1! jak p. Miller — Palme, Gastein 1948 lub 6. Gg5, h6 7. Gh4, d6 8. e3 (też 0-0-0!), He7 9. Ge2!, e5 10. d5, e4 11. Sd2! p. Keres—Euwe, VI p. poj. 1940) a teraz w I — 6... d6 7. e5, d:e5 8. d:e5, Sg4 9. a3, Gc5 10. Se4† — w II 6. a3, G:c3 7. H:c3, d6 8. b4, We8 9. e3, e5 10. d5, Sb8 11. g3, a5 12. Gb2, a:b4 13. a:b4, W:a1 14. G:a1, b5 15. Sd2, d:c4 16. G:c4, Gh3 17. f3, Sfd7 z dobrą grą czarnych. III — (1 — 4 jak poprz.) 5. Sf3, d6 6. a3, G:c3 7. H:c3, a5 8. b3, 0-0 9. Gb2, We8 10. Wd1, d5 11. e3, Se7 12. Hc2, Gd7 13. Se5, c6 14. Gd2, d:c4 15. b:c4, b5 16. g4, Sg6 17. g5†. IV (1 — 8 ½ jak poprz.) 9... He7 10. g3, Se4 11. Hc2, f5 12. Gg2, Sg5 13. S:g5, H:g5 14. f4, Hd8 15. e4, Se7 16. d5, e:d5 17. e:d5†. V (1 — 4 jak poprz.) 5. e3, e5 6. d5 (tu poleca się grę — 6. d:e5, S:e5 7. Gd2!, d6 8. a3, G:c3 9. G:c3, 0-0 10. Sf3! jak p. Keres — Euwe VI p. poj. 1940) Sb8 (w partiach Keres — Alechin, Drezno 1936 i Feigin — Alechin, Hastings 1936-7 grały czarne —

6... Se7 7. Sf3, G:c3 8. H:c3, d6 9. Ge2, 0-0 10. 0-0, Se4 11. Hc2, f5═ i 6... Se7 7. a3, G:c3 8. H:c3, d6 9. Gd3, Gf5═) 7. Sf3, He7 8. Ge2, 0-0 9. 0-0, G:c3 10. H:c3, d6 11. b3, Sbd7 12. Gb2, a5 13. Wfd1, Sc5 14. Ga3?, Sfe4 15. Hc2, Gg4 16. G:c5, S:c5 17. Se1, Gd7 z dobrą grą czarnych.

Wariant Rubinsteina — 1. d4, Sf6 2. c4, e6. 3. Sc3, Gb4 4. e3 przychodzi w p. Czerniakow — Dreszer (I), Makarczyk — Borowski (II), Czerniakow — Arłamowski (III). I. — 4... d5 5. Hc2, 0-0 6. Gd3, c5 7. d:c5, d:c4 8. G:c4, Hc7 9. Sge2, H:c5 10. Gd3, Sbd 7 11. a3, G:c3 12. S:c3, b6 13. 0-0, Gb7 14. e4, Se5 ═. II — (1 — 3 ½ jak poprz.) 4... 0-0 (tu okazało się b. dobre 4... c5 5. a3, G:c3 6. b:c3, Sc6! jak p. Botwinnik — Rzeszewski t. o mistrz. świata 1948) 5. Gd3 (jeśli 5. a3, G:c3 6. b:c3, c5!) d5 (tu grano w p. Botwinnik — Rzeszewski, mecz Z. S. R. R. — U. S. A. 1946 — 5... c5, 6. a3, G:c3 7. b:c3, d5 8. Sge2, d:c4!) 6. Sf3, c5 7. 0-0, Sc6 8. d:c5, G:c5 9. a3, a5 10. b3, d:c4 11. G:c4, He7 12. Gb2, e5 13. Sd5, S:d5 14. H:d5, Ge6 15. He4, f6 16. Wae1, Gd6 17. Wfd1, Kh8═. III (1 — 5 jak poprz.) 6. a3, G:c3 7. b:c3, b6 8. f3, Gb7 9. Sh3, Sbd7 10. c:d5, e:d5 11. 0-0, c5 12. Sf2, We8 13. Gd2, Wc8 14. Hb1, Sf8 15. Gf5, Wc7 16. a4, Hd6 17. Hb2, Wce7═.

Wreszcie p. Śliwa — Arłamowski 1. d4, Sf6 2. c4, e6 3. Sc3, Gb4, 4. f3? (aby grać e4) d5 5. Ha4, Sc6 6. a3, G:c3 7. b:c3, 0-0 8. Gg5, h6 9. Gh4, We8 10. f4??, Gd7 11. Hc2, Sa5 12. e3, c5 13. Sf3, Hc7 14. Se5, d:c4 15. Ge2, Gc6 16. 0-0, Ge4 17. Hb2, Sd5 — †. Niepoprawność założenia debiutu przypomina p. Botwinnik — Kotow, Groningen 1946.

Obrona Grünfelda. Zmieszana z systemem staro-indyjskiej w p. Gadaliński — Grynfeld przyniosła przewagę czarnym po ruchach — 1. d4, Sf6 2. c4, d6 3. Sf3, g6 4. Sf3, Gg7 5. g3, 0-0 6. Gg2, Sbd 7 7. 0-0, e5 8. e4, c6 9. h3, We8 10. Hc2, e:d4 11. S:d4, Sb6 12. Hd3, d5 13. c:d5, c:d5 14. Gg5, d:e4 15. S:e4, Gf5 16. Wfd1, W:e4 17. G:f6, W:d4! — †. P. Arłamowski — Grynfeld — (1 — 4 jak poprz.) 5. e4, 0-0 6. h3, Sd7 7. Ge2, e5 8. d5, Sc5 9. Hc2, a5 10. Ge3, Se8 11. g4, f5 12. Sd2, f4 13. G:c5, d:c5 14. Sf3, Sd6 15. Sa4, b6 16. Sc3, Gd7 17. a4, He7 ═. Inne odgałęzienia — Błaszczak — Plater — 1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. g3, Gg7 4. Gg2, d5 5. Sf3, 0-0 6. 0-0?, d:c4 7. Se5, Sbd7 8. S:c4, c5 9. d:c5, S:c5 10. Sc3, Ge6 11. H:d8, Wf:d8 12. Ge3, G:c4 13. G:c5, Wd2 14. Ga3, Ga6 15. Wfd1, Wad8 16. W:d2, W:d2 17. Wd1 ═. Szapiel — Plater (1 — 5 jak poprz.) 6. c:d5!, S:d5 7. 0-0, c5 8. Sc3, c:d4 9. S:d4, S:c3 10. b:c3, Sbd 7 11. Ga3, Sb6 12. Hb3, Hc7 13. Wac1, Gf6 14. Wfd1 Gd7 15. Sb5, He5 16. c4†. Litmanowicz — Łuczynowicz (1 — 2 jak poprz.) 3. Sc3, d5 4. g3, Gg7 5. Gg2, c6 6. b3, 0-0 7. Gb2, Sa6 8. Sf3, d:c4 9. b:c4, Ge6 10. Ha4, Sd7 11. c5 (Sg5!), h6 12. 0-0, Sc7 13. Wfd1, Sd5 14. Se1, f5 15. Sd3, Hc7 16. S:d5, G:d5 17. G:d5, c:d5†. Sojka — Piechota (1 — 3 jak poprz.) 4. Sf3, Gg7 5. e3, 0-0 6. Gd3, c5 7. 0-0, c:d4 8. S:d4, e5 9. Sb3, Gg4 10. f3, Ge6 11. He2, Sc6 12. Sc5, d:c4 13. G:c4, G:c4 14. H:c4, He7 15. Hb5, Wfc8 16. Sb3, a6 17. He2, b5═. Czerniakow — Plater (1 — 3 jak poprz.) 4. Ha4?, Gd7. 5. Hb3, d:c4. 6. H:c4, Gg7. 7. Gf4, c6. 8. Sf3, 0-0. 9. Hb3, Hb6. 10. H:b6 a:b6. 11. Gc7, b5. 12. e3, b4. 13. Sd1, Ge6. 14. Sfd2, Sd5. 15. G:b8, Wf:b8. 16. Gc4, Sc7. 17. G:e6, S:e6. — †. Bocheński — Piechota — 1. d4, Sf6. 2. Sf3, g6. 3. c4, Gg7. 4. Sc3, d5. 5. e3, 0-0. 6. b3, c5. 7. Gb2, Ha5? (e5!). 8. Hd2, c:d4. 9. e:d4, Sc6. 10. c5, Gg4. 11. Ge2, Wfe8. 12. a3, Se4. 13. S:e4, d:e4. 14. b4, Hc7. 15. Sg5, G:e2. 16. H:e2, S:d4. 17. H:e4 ═.

Szapiel — Tarnowski — 1. d4, d5. 2. c4, c6. 3. Sf3, Sf6. 4. e3, g6. 5. Sc3, Gg7. 6. Ge2? (Hb3!), 0-0. 7. 0-0, b6. 8. Gd2, Gb7. 9. Wac1, Sbd7. 10. c:d5, c:d5. 11. Hb3, a6. 12. Wfd1, e6. 13. Sa4, b5. 14. Sc5, Hb6. 15. Se5, S:e5. 16. d:e5, He7. 17. Sd3, Gc6 ═.

Bocheński — Tarnowski — 1. Sf3, d5. 2. d4, Sf6. 3. c4, c6. 4. Sc3, g6. 5. e3, Gg7. 6. b3, 0-0. 7. Gd2, b6. 8. Wac1, Gb7. 9. Ge2, Sa6? 10. 0-0, c5. 11. c:d5, S:d5. 12. S:d5, H:d5. 13. Gc4, Hf5. 14. He2, Sc7. 15. b:c5, b:c5. 16. Ga5, Wac8. 17. Wfd1† — . Szapiel — Piechota — 1. c4, Sf6. 2. Sc3, g6. 3. d4, d5. 4. Hb3, d:c4. 5. H:c4, Ge6 (Gg7!). 6. Hd3, Gg7? (M. CH. O. 1947 podaje jako najlepszą odpowiedź 6. ...

c5. 7. d:c5, Sc6 — † z czego wynika, że cały wariant białych uważany jest za niepoprawny, białe powinny grać 6. Ha4†). 7. e4, 0-0. 8. Sf3, Gg4. 9. Ge2, Sc6. 10. Ge3, Se8. 11. Wd1, G:f3. 12. G:f3, e5. 13. d5, Sd4. 14. G:d4, c:d4. 15. Se2 (Sb5!), c5. 16. d:c6, e. p., b:c6. 17. 0-0, c5 =. Łuczynowicz — Piechota — 1. c4, Sf6. 2. Sc3, g6. 3. g3, d5. 4. c:d5, S:d5. 5. Gg2, c6. 6. Sf3, Gg7. 7. 0-0, 0-0. 8. d4, Gg4. 9. S:d5, c:d5. 10. Se5, Gc8. 11. Hb3, e6. 12. Gd2, Sd7. 13. f4, S:e5. 14. d:e5, b5??. 15. H:b5, Gd7. 16. Ha5, Wb8. 17. H:d8, W:d8. 18. Ga5† —.

Pionem hetmana. Błaszczak — Kwapisz 1. d4, Sf6 2. Sf3, b6 3. g3, Gb7 4. Gg2, c5 5. d:c5, b:c5 6. c4, g6 7. 0-0, Gg7 8. Sc3, 0-0 9. Ge3, d6 10. h3, Sbd7 11. Wc1, Se4 12. S:e4 G:e4 13. Hd2, Hb6 14. b3, Wfe8 15. Se1, Hb7 16. G:e4, H:e4 17. Sd3, a5†—. Błaszczak — Dreszer — 1. d4, e6 2. Sf3, Sf6 3. Gg5, d5 4. e3, h6 5. Gh4, Sbd7 6. c3, c6 7. Gg3, Se4 8. Sbd2, S:g3 9. h:g3, Gd6 10. e4, d:e4 11. S:e4, Sf6 12. Gd3, S:e4 13. G:e4, Gd7 14. He2, He7 15. Se5, 0-0-0 16. He3, Ge8 17. 0-0-0, Kb8 =. Błaszczak — Sojka (1 — 3 jak poprz.) 4. e3, c5 5. Gd3, c4 6. Ge2, b5 7. c3, a6 8. 0-0. Ge7 9. Sbd2, Gb7 10. Se5, Sbd7 11. f4, Se4 12. G:e7, H:e7 13. S:e4, d:e4 14. b3, c:b3 15. a:b3, 0-0 16. c4, f6 17. S:d7† —. Błaszczak — Gawlikowski — 1. d4, Sf6 2. Sf3, e6. 3. Gg5, h6 4. Gh4, c5 5. G:f6, H:f6 6. e3, Sc6 7. c3, e5 8. d:e5, S:e5 9. Ge2, Ge7 10. Hd2, 0-0 11. c4, b5 12. c:b5, d5 13. Sc3, d4 14. Sd5, Hd6 15. S:e7, H:e7 16 S:e5, H:e5 17. 0-0, Gb7 =. Śliwa — Dreszer — (1 — 2 jak poprz.) 3. e3, d5 4. Gd3, c5 5. c3, Sbd7 6. 0-0, Gd6 7. Sbd2, Hc7 8. h3. b6 9. e4, d:e4 10. S:e4, S:e4 11. G:e4, Gb7 12. d:c5, S:c5 13. G:b7, S:b7 14. Ha4, Hd7 15. He4, Wd8 16. We1, Ge7 17. Se5† —. Arlamowski — Dreszer (1 — 5 jak poprz.) 6. Se5, Gd6 7. f4, G:e5 8. f:e5, Se4 9. 0-0, f5. 10. e:f6 e. p., S4-f6 11. Sbd2, 0-0 12. Sf3, He7 13. c4, Kh8 14. Hc2, e5 15. d:e5, S:e5 16. S:e5, H:e5 17. d:c5, H:c5 =. Arlamowski — Błaszczak (1 — 2 jak poprz.) 3. e3, b6 4. Gd3, Gb7 5. Sbd2, c5 6. c3, Ge7 7. 0-0, d5 8. Se5, 0-0 9. f4, Se4 10. Kh1, f6 11. Sg4, f5 12. Se5, Sbd7 13. S:e4, d:e4 14. Gc4, S:e5 15. f:e5, Gd5 16. Ha4, G:c4 17. H:c4 =. Arlamowski — Litmanowicz (1 — 2 jak poprz.) 3. e3, Sf6 4. Gd3, Sbd7 5. Se5, Gd6 6. f4, c5 7. c3, 0-0 8. Sd2, b6 9. 0-0, Gb7 10. Hf3, He7 11. g4 Wfd8 12. Wf2, Sf8 13. h4, G:e5 14. f:e5, Se4 15. Wh2, S:d2, 16. G:d2 f6, 17. e:f6, H:f6†—. Arlamowski—Widermański— 1. d4, d5 2. e3, e6. 3. Gd3, c5 4. c3, Sc6 5. f4, f5 6. Sf3, Sf6 7. 0-0, Se4 8. Se5, S:e5 9. f:e5, Ge7 10. Sd2, 0-0 11. S:e4, f:e4 12. Ge2, Gd7 13. W:f8 H:f8 14. Gd2, Gh4 15. g3, Gg5 16. Hb3, b6 17. Wf1 =. Arlamowski — Gadaliński — 1. d4, d5 2. Sf3, Sf6 3. e3, c5, 4. c3, Sc6, 5. Gd3, Hc7, 6. Sd2, e5 7. d:e5, S:e5 8. S:e5, H:e5 9. 0-0, Gd6 10. Sf3, Hh5 11. e4, 0-0 12. e5?, G:e5 13. S:e5, H:e5 14. We1, Hd6 15. We3, Ge4 16. Hc2, c4 17. Gf5, g6 — †. Błaszczak — Miller 1. d4, d5 2. c4, e6 3. g3, c6 4. Sbd2, Sf6 5. Gg2, Sbd7 6. Sf3 Ge7 7. 0-0, 0-0 8. b3, b6 9. Gb2, Gb7 10. Se5, c5 11. e3, Wac8 12. Wac1, c:d4 13. e:d4, Wc7 14. He2, Hb8 15. Wfe1, d:c4 16. Sd:c4, G:g2 17. K:g2, Hb7† —. Błaszczak — Litmanowicz — 1. d4, d5 2. c4, e6 3. g3, Sf6 4. Gg2, Ge7 5. Sd2, c5 6. c:d5, S:d5 7. d:c5, G:c5 8. Sf3?, G:f2! 9. K:f2, Hb6 10. Ke1, Se3 11. Sc4, S:c4 12. Hc2, Sd6 13. Hc3, 0-0 14. Ge3, Ha6 15. Wad1, Sd7 16. Sh4, Sf5 17. S:f5, e:f5 — †. Arlamowski — Plater — 1. d4, Sf6 2. e3, g6 3. Gd3, Gg7 4. c3, d6 5. f4, c5 6. Sf3, Sc6 7. 0-0, 0-0 8. Sbd2, e5, 9. d:e5, d:e5 10. Hc2, Sd5 11. Sde4, e:f4 12. e:f4, Sb4, 13. c:b4, S:b4. 14. Hb3, H:d3, 15. Sc5, H:b3. 16. S:b3, Sd2. 17. Sbd4, Wd8 =.

KODEKS SZACHOWY w rękach każdego szachisty

Partie

Redaguje St. Gawlikowski

296. OBRONA GRUNFELDA

Najdorf RAGOZIN

grana w Saltsjöbaden rb.

1) d2-d4 Sg8-f6
2) c2-c4 g7-g6
3) Sb1-c3 d7-d5
4) Sg1-f3 Gf8-g7
5) Hd1-b3 d5:c4
6) Hb3:c4 0-0
7) e2-e4 Gc8-g4
8) Sf3-g5

Nowy ruch, którego ideą jest uniknięcie wymiany skoczka i odpędzenie przez h2-h3 gońca na początkową pozycję.

8) ... Sb8-c6

Na 8) ... h6 mogło nastąpić 9) h3 i jeśli 9) ... h:g5 to 10) h:g4, S:g4. 11) f3, Sf6. 12) G:g5 z przewagą białych. Czarne kończą więc rozwój figur nie niepokojąc na razie skoczka g5.

9) d4-d5 Sf6-e8

Nieoczekiwanie już w debiucie zawiązuje się ożywiona walka figurowa. Obiecująco wyglądało 9) ... Se5. 10) Hb3, h6. 11) f4, h:g5. 12) f:e5, Sh5, ale białe na 9) ... Se5 grają 10) Hb4 i po 10) ... h6. 11) f4, Se-d7. 12) Sf3 Centrum ich trudno rozbić. Rzecz w tym, że wobec braku pionowego centrum u czarnych mało aktywne ciężkie figury, a bez otwarcia linii dla figur inicjatywa czarnych może okazać się krótkotrwała.

10 h2-h3 Sc6-e5
11) Hc4-b3 Gg4-c8
12) Gf1-e2 c7-c6
13) 0-0 c6:d5
14) Sc3:d5 Se5-c6

Skoczek zmierza na d4. Jeśli 15) Ge3, to 15) ... e6. 16) Sc3, Sd4 z dobrą pozycją czarnych.

15) Sg5-f3 Se8-d6
16) Wf1-d1 Gc8-e6
17) Hb3-a3?

Mylna ocena pozycji! Białe grożą przez S:e7† zdobyć hetmana za wieżę, skoczka i piona, ale czarne same tylko o tym myślały, oczekując dogodnej sytuacji. Prawidłowe było 17) Hd3 na co mogło nastąpić 17) ... Wc8. 18) S:e7†, S:e7. 19) H:d6, H:d6 20) W:d6, Wc2, 21) Gd3, G:b2 z równą końcówką.

17) ... Sd6:e4!
18) Sd5-f6† Se4:f6
19) Wd1:d8 Wf8:d8
20) Gc1-d2 Sf6-e4
21) Gd2-e3 Se4-d6!

Z zamiarem ulokowania skoczka na c4, albo f5.

22) Wa1-c1 Sd6-f5
23) Ge3-f4 Ge6-d5
24) Ge2-c4 Gd5:c4
25) Wc1:c4 e7-e5
26) Gf4-g5

Być może nieco lepsze było 26) Gd2, ale i tak pozycja białych jest trudna.

26) ... Wd8-d1†
27) Kg1-h2 h7-h6
28) Wc4-c1 Wd1-d7
29) Gg5-e3 e5-e4
30) Sf3-e1 Wa8-d8
31) Ge3-c5 Gg7-e5†
32) g2-g3

Na 32) Kg1 nastąpi również Wd2 z decydującym atakiem.

32) ... Wd7-d2
33) Wc4-c2 Ge5:g3†

Czarne zaczynają zbierać owoce swej pozycyjnej przewagi.

34) Kh2-g2 Gg3-e5

Nic nie dawało 34) ... G:f2. 35) G:f2, e3 z powodu 36) Hc3 i nie można 36) ... e:f2. 37) W:d2, f:e1H bo 38) Wd8†! i 39)) H:e1.

35) Kg2-f1) Wd2:c2

Niedoczas! Prawdopodobnie jeszcze silniejsze było 35) ... Wd1, zachow... ...obie wieże.

36) Se1:c2 Wd8-d1†
37) Kf1-e2 Wd1-b1
38) b2-b4 Wb1-b2
39) Ke2-d1 Wb2-b1†
40) Kd1-d2 Ge5-f6!
41) Gc5:a7 Sc6-e5

Ten manewr rozstrzyga walkę. Wkoło białego króla powstaje siatka matowa.

42) Ha3-a4

Pierwszy raz od 17) pos. białych hetman robi maleńki krok, ale już przed agonią.

42) ... Se5-f3†
43) Kd2-e2 Sf3-g1†

Zapisany ruch. Przed dniem dogrywek Najdorf zapytał Rogozina „jak on chce z nim wygrać?" i czarne pokazały następujący wariant:

44) Kd2, Sf3†. 45) Ke2, Sd6. 46) Hd7 (46) b5, S:b5) Sg1†. 47) Ke3, Wd1 i **Najdorf poddał się**, zdecydowawszy nie kontynuować walki.

(Uwagi skrócone wg arcymistrza W. W. Ragozina z „Szachmatów w ZSRR").

297. PARTIA WŁOSKA

Dr Tartakower DR EUWE

grana na turnieju międzynarodowym w Wenecji rb.

(I nagroda „za piękność")

1. e2-e4 e7-e5
2. Sg1-f3 Sb8-c6
3. Gf1-c4 Gf8-c5

4. c2-c3 Gc5-b6
5. d2-d4 Hd8-e7
6. 0-0 d7-d6
7. h2-h3

Za najsilniejszą kontynuację uważa tu teoria 7. a4 (grozi 8. a5 z zyskiem figury) a6! 8. h3!, nie dopuszczając do Gg4 i białe mają wolne ręce dla operacji na prawym, albo lewym skrzydle. Zapobiegawcze h2-h3 już w 7. ruchu jest ideą nowszą, stosowaną ostatnio z dużym powodzeniem i mającą również na celu uniknięcie niezliczonej ilości książkowych wariantów, co specjalnie lubi Tartakower.

7. ... Sg8-f6
8. Wf1-e1 0-0
9. Sb1-a3

I tu jeszcze po 9. a4! a6! można było wrócić do „książeczki". W znanej partii Szabo—van Scheltinga nastąpiło 9. b4. a6? 10. Sa3, Kh8. 11. Sc2, Sd8. 12. Ge3, S:e4? 13. d:e5, d5. 14. H:d5, S:c3. 15. Hd3! z wygraną pozycją dla białych. Zamiast 9. ... a6? lepsze było 9. ... Sd8 i jeśli 10. a4 to 10. ... c6!

9. ... Sc6-d8
10. Gc4-f1

Białe postanawiają wymienić gońca b6, aby osłabić nacisk na d4 i osiągnąć parę gońców, która jednak w zamkniętej pozycji nie odegra większej roli. Kosztuje to jednak sporo czasu i dlatego wolelibyśmy proste 10. Sc2.

10. ... Sf6-e8
11. Sa3-c4 f7-f6!

Pozycja czarnych jest teraz dostatecznie skonsolidowana. Poza tym ruch ten prowokuje białych do zdobycia piona, w zamian za oddalenie hetmana od głównego teatru bitwy.

12. a2-a4?! c7-c6

Jedyne, ale i najlepsze.

13. Sc4:b6 a7:b6
14. Hd1-b3† Sd8-e6
15. Hb3:b6 g7-g5!
16. Gf1-c4!

Stanowczo lepiej było od razu wycofać hetmana z nieudanej pozycji przez b3 na d1, lub c2. Ruch gońcem pozbawi skrzydło królewskie ważnego obrońcy.

16. ... h7-h6
17. h3-h4?

Pozycyjne samobójstwo, białe same ułatwiają atak przeciwnikowi. Konieczne było i teraz 17. Hb3.

17. ... Kg8-h7
18. h4:g5

Po 18. h5? nastąpi 18. ... Sf4! 19. G:f4, g:f4 i losy białych rozstrzygną się gdzieś w okolicach punktu g2 ...

18. ... h6:g5
19. d4:e5 d6:e5
20. Gc1-e3 Wf8-h8
21. g2-g3 Kh7-g6
22. Kg1-g2

W wypadku 22. Gf1, Hh7. 23. Gg2 wygrywa manewr Se8-g7-h5-f4!! Teraz jednak czarne kończą partię fajerwerkiem kombinacji, w których niemałą rolę odegra... eksponowana i niebroniona pozycja hetmana b6 i gońca c4!

22. ... Se6-f4†!!
23. g3:f4

Białe muszą bić skoczka. Po 23. Kf1 wygrywa od razu. 23. ... Gh3†. 24. Kg1, Gg4!, a po 23. Kg1? — Hh7!

23. ... Gc8-h3†!
24. Kg2-g3

Jeśli 24. Kg1 to g:f4. 25. Gc5! Hd7 z groźbą Hg4†, a po 24. Kh2 decyduje 24. ... g:f4. 25. Gc5, Hh7 z groźbą 26. ... Gg2!! itd.

24. ... g:f4†
25. Ge3:f4

Vide poprzednia uwaga!

25. ... He7-d7!
26. Sf3-h2 e5:f4†
27. Kg3:f4

Albo 27. Kf3, Gg2†! 28. K:g2 Hh3†. 29. Kg1, H:h2†. 30. Kf1, f3 z matem.

27. ... Wh8-h4†
28. Kf4-e3

Nie ratuje i 28. Kg3 ze względu na 28... Wg4†! z matem w kilku posunięciach, a po 28. Kf3, Gg2†!! 29. K:g2, Hh3†. 30. Kg1, H:h2†. 31. Kf1 przez Hh1†-e4†:c4 zdobywają czarne figurę.

28. ... Gh3-g2
29. Sh2-f3 Wh4:e4†!!
30. Ke3:e4 Se8-d6†
31. Ke4-d3

31. Kf4, Hf5†. 32. Kg3, H:f3† prowadzi do mata, a wszystkie inne odejścia kosztują natychmiast hetmana!..

31. ... Hd7-f5†
32. Kd3-d4! Hf5-f4†!
33. Kd4-d3 Hf4:c4†
34. Kd3-c2 Gg2:f3

Czarne zdobyły figurę i partia jest rozstrzygnięta, zakończenie obfituje jednak jeszcze w subtelne zwroty.

35. b2-b3 Gf3-e4†
36. Kc2-b2 Hc4-d3
37. We1-g1† Kg6-f7
38. Wa1-c1 Hd3-d2†
39. Kb2-a3

Pozornie białe mogą jeszcze długo grę utrzymać, ale teraz następuje nowa, ostatnia już niespodzianka.

39. ... Sd6-c4†!!
40. b3:c4 Wa8:a4†!
41. Ka3:a4 Hd2-a2†
42. Ka4-b4 Ha2-b2†
i białe poddały się.

43. Ka5? prowadzi do mata po 43. ... Ha3!✕, a po 43. Kc5, H:f2† i H:b6 ginie nieszczęsny hetman b6, który od 27 posunięć nie poruszył się ze swego miejsca.

Świetna partia, przypominająca najpiękniejsze osiągnięcia „romantycznych" szachów! (g)

298. OBRONA NIMZOWITSCH'A
(z przestawieniem posunięć)
NAJDORF Dr Tartakower

1. d4, Sf6. 2. c4, e6. 3. Sc3, d5. 4. Sf3, Gb4. 5. a3, G:c3†. 6. b:c3, Se4. 7. Hc2, c5. 8. e3, Ha5. 9. Gb2, c:d4. 10. e:d4, f5. 11. Gd3, 0-0. 12. 0-0, Sc6. 13. Wf-e1, Gd7. 14. Hb3, Sf6. 15. c:d5, e:d5. 16. c4, Kh8. 17. Se5, d:c4. 18. G:c4, S:e5. 19. d:e5, Se4. 20. e6, Gc6. 21. Gd4, Hd2. 22. Wa-d1, Hg5. 23. f3, Sd6. 24. Gd5, Sb5. 25. Gb2, Wg8. 26. G:c6, b:c6. 27. Wd7, Wa-c8. 28. Ge5, Wc-d8. 29. f4, Hh6. 30. W:d8, W:d8. 31. e7, Wg8. 32. H:g8† i czarne poddały się.

299. HISZPAŃSKA
CANAL Dr Euwe

1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Sc3, Sf6. 4. Gb5, Gb4. 5. 0-0, 0-0. 6. d3, d6. 7. Se2, Gg4. 8. c3, Gc5. 9. Sg3, Sh5. 10. Sf5, Gb6. 11. d4, e:d4. 12. c:d4, d5. 13. h3, G:f5. 14. e:f5, Sf6. 15. G:c6, b:c6. 16. Ge3, Se4. 17. Wc1, We8. 18. g4, Hf6. 19. Ha4, He7. 20. Wf-e1, Wa-d8. 21. W:c6, Wd6. 22. W:d6, S:d6. 23. Hc6, Wb8. 24. H:d5, Hd7. 25. Gf4, h6. 26. Se5, Ha4. 27. Sc6, Wf8. 28. f6, We8. 29. We7 i czarne poddały się.

300. GAMBIT HETMANA
CANAL Lokvenc

1. d4, d5. 2. c4, e6. 3. Sc3, c6. 4. e4, d:e4. 5. S:e4, Gb4†. 6. Gd2, H:d4. 7. G:b4, H:e4†. 8. Se2, Se7. 9. Hd2, f6. 10. 0-0-0, Sd7. 11. Sc3, Hg6. 12. Hd6, Hf7. 13. Se4, Sf5. 14. Hc7, h5. 15. g3, g5. 16. f3, g4. 17. f:g4, h:g4. 18. Ge2, Hg7. 19. G:g4, c5. 20. G:f5 i czarne poddały się.

301. OBRONA PHILIDORA
PACHMAN Vidmar (jun.)

1. e2-e4 e7-e5
2. Sg1-f3 d7-d6
3. d2-d4 Sb8-d7
4. c2-c4

B. rzadko używany ruch, zwykle grywa się 4. Gc4! Białe sprowadzają grę na „staroindyjskie" tory.

4. ... Sg8-f6
5. Sb1-c3 Gf8-e7

Czarne nie mogą teraz przejść do aktywniejszej obrony „królewsko-indyjskiej" gdyż na 5... g6 zagrają białe 6. Gg5, Gg7. 7. Hd2 i po 7... 0-0. 8. Gh6 z wymianą czarnopolowych gońców.

6. Gf1-e2 0-0
7. 0-0 c7-c6
8. b2-b3 Wf8-e8
9. Wf1-e1 Ge7-f8
10. Ge2-f1

Groziło oczywiście 10... e:d4 i 11... S:e4.

10. ... a7-a6?

Tak powolne przygotowywanie kontrataku przy wyraźnej już przewadze terenowej białych — nie doprowadzi do niczego. W duchu pozycji było 10 ... e:d4. 11. S (H?) :d4, Sc5, wraz z a7-a5, Hb6 i ew. a5-a4, co w podobnych pozycjach (ale z gońcem na g7!) grywają z reguły Bolesławski i Bronsztajn. Byłby to w każdym razie znacznie aktywniejszy plan, niż obrany przez czarne w tej partii.

11. Gc1-b2 b7-b5
12. c4:b5! c6:b5

To oddaje białym punkt d5 i w konsekwencji c6, ale na 12 ... a:b5 grają białe odrazu 13. d5! i izolują czarnego piona b.

13. Wa1-c1 Gc8-b7
14. d4-d5 Wa8-c8
15. Sf3-d2 g7-g6
16. b3-b4!

Białe zdobywają jeszcze punkt a5 (po 16... a5? 17. b:a5, H:a5. 18. Hb3 los partii jest przesądzony), a punkt c4 jest wystarczająco kontrolowany. Teraz zaczyna się walka o linię c.

16. ... Gf8-h6
17. Wc1-c2 Hd8-b6
18. Sd2-b3 Wc8-c7
19. Gb2-c1 Gh6:c1

Wymuszone!

20. Hd1:c1 We8-c8
21. Hc1-d2 Sf6-g4

W b. trudnej strategicznie pozycji czarne próbują jeszcze małych gróźb (S:f2!), nie mogąc stworzyć żadnego konkretnego planu kontrgry. Białe jednak lekko parują te groźby, kontynuując swój nacisk.

22. We1-c1 Kg8-g7

Nie przechodzi 22... f5?, gdyż po 23. e:f5, g:f5. 24. Hg5†, Kh8! 25. H:f5, S:f2? 26. W:f2, W:c3, 27. W:c3, W:c3 wisi skoczek d7.

23. Gf1-d3 f7-f6
24. h2-h3 Sg4-h6
25. Sb3-a3 Gb7-a8
26. a2-a4!!

Tą piękną ofiarą piona, którą czarne oczywiście muszą przyjąć — torują wreszcie drogę swym figurom na tyły pozycji czarnych.

26. ... b5:a4
27. Sc3:a4 Wc7:c2
28. Wc1:c2 Wc8:c2

Odpowiedzi czarnych ciągle wymuszone. Jeżeli np. 28... Hb8 to 29. G:a6 itd.

29. Hd2:c2 Hb6:b4

Najlepsza szansa!

30. Hc2-c7!

Pointe'a koncepcji białych. Po 30... H:a4 nastąpi 31. Sc6! Sf7! (albo 31... G:c6. 32. d:c6 i pion c szybko wygrywa) 32. H:d7, Hd1†. 33. Gf1, Ha4 (groziło 34. Sd8; 33... Kg8? 34. Hc8† kosztuje figurę) 34. Hc8! i czarne muszą jednak zabić na c6. Ale opór czarnych nie jest jeszcze złamany.

30. ... Sh6-f7!
31. Sa5-c6 Hb4-b7!
32. H(:)c7-a5 Sd7-b8
33. Sc6-d8?!

Ostatnia próba wygrania, która dzięki niedoczasowi przeciwnika przynosi wreszcie upragniony sukces. 33. S:b8, H:b8. 34. H:a6, Hb7! 35. Ha5, h5! 36. Sb6, Hc7! 37. Ha6, Gb7. 38. Ha7, Hc1†. 39. Gf1, Hc7. 40. Kh2, Sd8. 41. Ga6, h4! (41... Hf7? 42. Hb8!) nie prowadzi do niczego, wobec groźby 42... Hc1! i 43... Hf4†.

33. ... Sf7:d8?

Dopiero ten błąd przegrywa. Po 33... He7! 34. Se6†, Kh6! (można i 34... Kg8) analitycznie wygranej białych znaleźć nie sposób. Np. 35. Hb6, Hb7!, albo 35. Sb6, Gb7 itd.

34. Ha5:d8 Hb7-b3

Atakując jednocześnie obie białe figury czarne bardzo liczyły na ten ruch, omyliły się jednak. Partia jednak i tak była już stracona: wisiał pion d6, a po 34... Hb4? 35. Sb6 — ginęła figura (35... Gb7. 36. He7†).

35. Hd8-e7†! Kg7-g8

Po 35... Kh6. 36. Hf8† czarne dostają mata w paru posunięciach (36... Kg5. 37. h4† itd.).

36. He7:d6 Hb3:d3
37. Hd6:b8† Kg8-g7
38. Hb8-a7†!

Ale nie 38. H:a8? bo 38... Hd1†; i 39... H:a4.

38. ... Kg7-h6
39. Sa4-c5 Hd3-d4
40. Ha7-e7

Grozi 41. Hf8†, Kh5. 42. g4†! Los biednego więźnia a8 jest przesądzony.

40. ... Ga8:d5
41. e4:d5 Hd4-b4

Albo 41... H:d5. 42. Se6 z matowym atakiem.

42. Hf8† i czarne poddały się.

Tracą hetmana, albo dostają mata. Żywa, interesująca partia (S. G.).

XVI CHAMPIONAT ZSRR

302. OBRONA GRUNFELDA

LOEWENFISCH Lilienthal

Leningrad, listopad ub., V runda

1. c2-c4 Sg8-f6
2. d2-d4 g7-g6
3. Sb1-c3 d7-d5
4. c4:d5 Sf6:d5
5. e2-e4 Sd5-b6

Czarne, zaskoczone prawdopodobnie b. starym debiutem, który obrał arcymistrz Löwenfisch (4. c:d5) postanawiają sprowadzić grę na nieco nowsze drogi, co jednak zmusi je do trudnego lawirowania. Zwykle grywało się tu 5. ... S:c3. 6. b:c3, c5 itd.

6. Sg1-f3 Gf8-g7
7. h2-h3!

Białe mają silne centrum i dużo czasu. Ruch w tekście ogranicza działalność gońca c8 i utrudnia atak na klucz pozycji — piona d4.

7. ... 0-0
8. Gc1-e3 Sb8-c6(?)

Być może więcej szans dawała tu przejściowa ofiara piona 8. ... e5, jak to miało miejsce w podobnych pozycjach (biały hetman na b3, wieża na d1, pion na h2, czarny goniec na g4) w szeregu partii mecz turnieju o mistrzostwo świata i Saltsjöbaden — z pomyślnym dla czarnych wynikiem:

9. Gf1-e2 e7-e5

Teraz ten manewr jest już znacznie słabszy, gdyż białe nie muszą bić i z tempem przepędzają czarnego skoczka.

10. d4-d5! Sc6-b8
11. a2-a4! a7-a5
12. 0-0 Sb8-a6

Po 12. ... c6 zagrają białe 13. Hb3!, Sb8d7. 14. W7-d1 z wyraźną przewagą.

13. Hd1-b3 (?)

Jedyne, naszym zdaniem, niedociągnięcie białych w tej świetnie przez sędziwego arcymistrza prowadzonej partii. Należało od razu bić 13. G:a6!

13. ... Sb6-d7?

Przegrywający błąd, czarne nie doceniły odpowiedzi przeciwnika. Po prostym i logicznym 13. ... Sb4 białe stałyby co prawda lepiej, ale zrealizowanie tej przewagi byłyby jeszcze nie łatwe.

14. Ge2:a6! b7:a6 (?)

Odbijając w ten sposób czarne zabezpieczają co prawda pole „b5"; otwierają sobie linię „b", ale osłabiają wszystkie piony hetmańskiego skrzydła. Solidniejsze 14. ... W:a6.

15. Wf1-d1 Wa8-b8
16. Hb3-a2! Sd7-b6
17. Wa1-c1 Wf8-e8
18. Sc3-b1! Gc8-d7
19. Ge3-g5!

Zmusza hetmana do odejścia na złe pole. 19. ... f6 i 19. ... Gf6 kosztuje oczywiście piona.

19. ... Hd8-c8
20. d5-d6! c7-c5(?)

Wchodziło poważnie w rachubę 20. ... Wb7. „Wolniak" d6 okaże się już wkrótce bardzo niebezpieczny.

21. Gg5-e3 Gd7-e6

Po 21. ... S (G):a4 nastąpi 22. b3, oraz z W:c5 i W:a5.

22. b2-b3 Sb6-d7

Na tę pozycję liczyły czarne: „wolniak" jest teraz mocno zastopowany, a pion b3 pod atakiem i figury czarne zaczynają wreszcie trochę grać. Warto zobaczyć, jak energicznie i szybko rozbije Löwenfisch te, pozornie silne bastiony obronne!

23. Sb1-d2 Hc8-c6
24. Sd2-c4!

Piona a5 nie można bronić, a po 24. ... G:c4. 25. W:c4

pion d6 wygra łatwo. Czarne chąc — nie chcąc muszą iść na awanturę.

24. ... Hc6:e4
25. Sf3-g5! He4-c6

Jeśli 25. ... Hf5 to po prostu 26. S:e6, H:e6. 27. S:a5 itd.

26. Sg5:e6 We8:e6
27. Sc4:a5 Hc6-b6
28. b3-b4!! Hb6-b4

Nie ma nic lepszego. Po 28. ... W:d6. 29. b:c5! W:d1†. 30. W:d1, H:a5. 31. W:d7, Wf8. 32. c6 pion c szybko wygrywa.

29. Sb5-c6 Hb4-b3
30. Sc6:b8!!

Piękne zakończenie wartościowej partii. Pion d kosztuje figurę.

30. ... Hb3:a2
31. Sb8:d7 We6-e8

Jeszcze względnie najlepsze.

32. Ge3-g5!

Grozi 33. Sf6†!

32. ... We8-a8
33. Sd7-b6 Wa8-a7
34. d6-d7 Wa7:d7
35. Sb6:d7 h7-h6

Znów groziło 36. Sf6† z natychmiastowym zamknięciem matowej sieci.

36. Sd7-f6† Kg8-f8
37. Wd1-d8† Kf8-e7
38. Wd8-e8† Ke7-d6

i czarne, nie czekając na odpowiedź **poddały się.** Następuje oczywiście 39. Se4†! (39. ... Kd5? 40. Sc3†) z rychłym matem. **(g)**

303. HISZPAŃSKA

ZAGOROWSKI Kłaman

1) e2-e4, e7-e5
2) Sg1-f3, Sb8-c6
3) Gf1-b5, a7-a6
4) Gb5-a4, Sg8-f6
5) 0-0, Gf8-c5

Rzadko używana odpowiedź, stosowana niekiedy przez Alechina.

6) c2-c3, Gc5-a7
7) d2-d4, Sf6:e4
8) d4:e5

Nowość teoretyczna. Dobre dla białych jest także 8) We1, f5. 9) Sbd2! 0-0. 10) S:e4, f:e. 11) W:e4, d5. 12) Gg5!

8) ... 0-0
9) Hd1-d5, Se4-c5
10) Ga4-c2

Białe stoją lepiej: mają szanse ataku, dzięki silnemu Gońcowi na c2 i naciskowi na otwartą linię „d", oraz dzięki pionowi e5.

10) ... Sc6-e7
11) Hd5-d1, Se7-g6

Groziło już G:h7† z silnym atakiem.

12) c3-c4!

Piękne posunięcie! Biały Skoczek wejdzie do gry na c3 i wzmocni nacisk na punkt d5.

12) ... d7-d6?

Zagrane zbyt niecierpliwie. Nie jest jednak pewne, w jaki sposób mógł rozwiązać „problem" swego białopolowego Gońca. Należy zresztą zakwestionować cały dotychczasowy plan gry czarnych, choć nie popełniły poważnego błędu — mają natomiast już pewne słabości, które sprowadzą klęskę.

13) Gc1-g5! f7-f6?

Czarne osłabiają skrzydło królewskie bez żadnej rekompensaty. Mniejszym złem byłoby 13) ... Hd7 itd.

14) e5:f6, g7:f6
15) Gg5-h6, Wf8-e8
16) Sb1-c3, Gc8-e6
17) b2-b3, Ge6-f7
18) Sf3-d4, Kg8-h8
19) Sd4-f5, We8-g8
20) Sc3-d5, Sc5-e6
21) Kg1-h1, Wa8-c8
22) Hd1-d3! c7-c6?

Przeoczenie, ale trudno już o dobrą radę dla czarnych.

23) Sd5-e7! Se6-d4

Po 23) ... S:e7. 24) S:e7 tracą czarne jakość, ale bardziej elegancki jest wariant 24) S:d6! Gg6 (inaczej nie mogą czarne odparować podwójnej groźby mata — H:h7 i S:f7) 25) Sf7†! G:f7. 26) Hh7 mat.

24) Se7:g8, Sd4:f5
25) Hd3:f5, Gf7:g8
26) Wa1-d1, d6-d5

Czarne są zgubione — reszta jest sprawą techniki.

27) Wf1-e1

Z groźbą 28) We8 i po H:e8 29) H:f6 mat.

27) ... Gg8-f7
28) h2-h4!

Czarne poddały się. Przeciw groźbie 29) h5 nie mają obrony.

Teoretycznie wartościowa partia!

(Uwagi mistrza węgierskie-T. Floriana dla „Szachów").

WIADOMOŚCI Z KRAJU

WARSZAWA. Turniej o mistrzostwo stolicy zakończył się zwycięstwem N. Borowskiego — 13,5 — przed Grynfeldem 12,5, Granowskim 10,5, Gawlikowskim 10 i Dobrzańskim 9,5. Szczegóły podamy w następnym numerze.

WROCŁAW. W dniu 9. XI. prezes Wr. OZS dokonał otwarcia turnieju o mistrz. Wrocławia. Do turnieju zgłosiło się 33 graczy, którzy zostali podzieleni na 3 grupy. Po

2 zwycięzców każdej grupy wchodzi do finału. Ponadto do finału zostali dopuszczeni bez eliminacji gracze kategorii mistrzowskiej i pierwszej. Finał rozpocznie się 7. XII.

W dniu 14. XI odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Wrocławskiego Okr. Zw. Sz. przy udziale delegatów z Wrocławia, Legnicy, Świdnicy, Dzierżoniowa i Jeleniej Góry. Zarząd Okręgu na rok 1949 ukonstytuował się następująco: prezes — J. Chądzyński, v-prezesi: A. Regulski i F. Major, sekretarz — A. Waleń, skarbnik — M. Gałecki, kpt. sportowy — J. Chądzyński.

LEGNICA. W dniu 3. XI. prezydent miasta Nowak otworzył turniej o mistrzostwo miasta. W turnieju bierze udział 40 graczy. Uczestnicy podzieleni zostali na 5 grup. Po 2 zwycięzców wchodzi do finału, po 2 następnych do turnieju pocieszenia. Rozgrywki finałowe rozpoczną się 23. XI. Organizatorzy zapewnili szereg cennych nagród wartości około 70 tysięcy!

WAŁBRZYCH. W dniu 7. XI odbył się w świetlicy Związku Zaw. Górników seans gry jednoczesnej mistrza Błaszczaka na 25 szachownicach. Po 5-godzinnej grze wynik był następujący + 18 = 5 — 2.

JELENIA GÓRA. W dniu 25. XI rozpoczyna się turniej o mistrzostwo miasta. Prezydent miasta ufundował piękny puchar przechodni dla zwycięzcy turnieju.

W styczniu 1949 r. projektowany jest turniej o mistrzostwo Dolnego Śląska z udziałem najsilniejszych zawodników. Dwaj zwycięzcy turnieju uzyskają prawo udziału w eliminacjach do mistrzostw Polski, które odbędą się w Katowicach w marcu.

(J. Ch.)

KRONIKA ZAGRANICZNA

Z. S. R. R. Obecnie odbywa się w Moskwie doroczny turniej o mistrzostwo Związku. Biorą udział wszyscy przedstawiciele szachów radzieckich z wyjątkiem Botwinnika, Bolesławskiego i Smysłowa. W następnym numerze podamy szczegółowe sprawozdanie, zarówno z tego turnieju, jak i z drużynowych mistrzostw, zakończonych niedawno zwycięstwem drużyny moskiewskiej.

Turniej poświęcony pamięci Riumina, zmarłego w 1942 r., zakończył się zwycięstwem I. Kana i I. Auerbacha po 6½ p. Na 3 miejscu uplasował się weteran szachów P. Romanowski 6 p.

Z. S. R. R. Radzieckie władze szachowe postanowiły przeprowadzić na wielką skalę zakrojone mistrzostwa kołchozów w grze szachowej. Rozgrywki mają się odbywać w 4 etapach, finał w lutym 1949 r. w Moskwie. Przewidywany jest udział około 50 tysięcy szachistów-kołchoźników.

W mistrzostwach Łotwy I i II miejsce podzielili: I. Żdanow i A. Strautmanis. Trzeciw był Berg, 4 — 6 Bezruczko, Akmentin i Koblenc, 7. Solmanis.

W mistrzostwach Armenii pierwsze dwa miejsca dzielili: H. Kasparian i T. Petrosian, 3. Sarkisjan.

Tytuł drużynowego mistrza Estonii zdobyła drużyna Tartu, bijąc w finale reprezentację Tallina 6:4.

CZECHOSŁOWACJA. Turniej o mistrzostwo Czechosłowacji był rozgrywany w Bratislawie; wzięli w nim udział wszyscy najlepsi zawodnicy, z wyjątkiem Pachmana i Opocenskiego. Wynik turnieju był następujący: 1 — 2 Richter i Zita po 10½ p. Rozegrają oni mecz o tytuł mistrza. 3. Ujtelki 10 p. 4. Louma i Kottnauer po 9 p. Natomiast zawiódł Foltys, który zajął dopiero 9 miejsce 8 p. W turnieju mistrzowskim drugim wynik był następujący: Kozma 10,5 p., Pithart 10 p., Runza i Urbanec po 8,5 p.

W turnieju rezerwowym pierwsze miejsce podzielili Hofmann i Filip po 12 p. Oni również rozegrają mecz o tytuł mistrzowski.

Z tych turniejów podajemy dwie interesujące partie.

304. Gambit Hetmana

FOLTYS — PODGORNY

1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sf6 4. Gg5, Ge7 5. e3, 0-0 6. Sf3, Sbd7 7. Wc1, c6 8. Gd3, h6 9. Gh4, d:c4 10. G:c4, b5 11. Gd3, a6 12. a4, b:a4 13. S:a4, Ha5† 14. Sd2!, Gb4 15. Sc3, Hh5 16. H:h5, S:h5 17. Sa2!, Ga5 18. Ke2, Gd8? 19. G:d8, W:d8 20. Sb4, Sb8 21. Sc4!, a5 22. Wa1!, c5 23. d:c5, Gb7

24. W:a5, W:a5 25. S:a5, G:g2 26. Wg1, Ga8 27. c6 i czarny poddał się.

305. Gambit Hetmana

FILIP KUCERA

1. d4, d5 2. Sf3, e6 3. c4, c6 4. Hb3, Sf6 5. Gg5, h6 6. G:f6, H:f6 7. Sc3, d:c4 8. H:c4, Sd7 9. e3, Sb6 10. Hb3, Sd5 11. Gd3, Gb4 12. 0-0, He7 13. Se5, 0-0 14. Wae1, c5 15. Gb1, G:c3 16. b:c3, c:d4 17. e:d4, Hg5 18. g3, f5 19. f4, Hf6 20. c4, Sb6 21. Wd1, Wd8 22. Hf3, He7 23. Wf2, a5 24. g4!, Sd7 25. g:f5, S:e5 26. f:e5, e:f5 27. Hh5! Wf8 28. Wg2, Wa6 29. Kh1, Gd7 30. Wdg1, Wf7 31. Gd3, Kh8 32. d5 i czarny poddał się.

W dniu 2. XI został rozegrany drużynowy turniej gry błyskawicznej, rozegrano około 2 tysięcy partii. Wynik był następujący: Dynamo 96,5 p., Dobruski 90,5 p., Akademicy 81, Vidmar 71. Brało udział 14 zespołów.

W dniach 11 — 13 września został rozegrany mecz międzypaństwowy między Czechosłowacją a Jugosławią, zakończony wysokim zwycięstwem gości w stosunku 15—5. Poszczególne wyniki podaje zestawienie:

JUGOSŁAWIA			CZECHOSŁOWACJA		
0,5	0,5	Trifunović	Pachman	0,5	0,5
0,5	0	Gligorić	Foltys	0,5	1
1	1	Pirc	Richter	0	0
1	0	Vidmar (jun.)	Katetov	0	1
1		Puc	Opocenski	0	
	1	Puc	Ujtelki		0
0,5	1	Tomović	Sajtar	0,5	0
1	1	Rabar	Louma	0	0
0,5		Kostić	Rohacek	0,5	
	1	Janosević	Rohacek		0
0,5	1	Milić	Alster	0,5	0
1		Bozić	Florian	0	
	1	Bozić	Fichtl		0

Z tego ciekawego spotkania przynosimy dwie krótkie, kombinacyjne partie.

306. Kontrgambit Albina

UJTELKI PUC

1. d4, d5 2. c4, e5 3. d:e5, d4 4. Sf3, Sc6 5. a3, Gg4 6. Gf4, Se7 7. Sd2, Sg6 8. Gg3, He7 9. Ha4, 0-0-0 10. 0-0-0, f6 11. e:f6, g:f6 12. h3, Gf5 13. Sh4, S:h4 14. G:h4, Gh6 15. g4, Gg6 16. Gg2, H:e2 17. G:f6, Gf4 18. Hb3, Sa5 19. Ha2, Hd3 i biały poddał się.

307. Antimerański gambit

TOMOVIĆ SAJTAR

1. d4, d5 2. Sf3, e6 3. c4, c6 4. Sc3, Sf6 5. Gg5, d:c4 6. e4, b5 7. e5, h6 8. Gh4, g5 9. Gg3?, Sh5? 10. Ge2, Gb7 11. 0-0, S:g3 12. f:g3, Sd7 13. a4, a6 14. Se1, Hb6 15. Gh5, S:e5 16. a5! Ha7 17. Sc2, 0-0-0 18. He2, Sd3? 19. W:f7, e5 20. Kh1, e:d4 21. S:b5!!, c:b5 22. Gf3, Sc5? 23. S:d4!, Sd7 24. W:d7!, K:d7 25. Gg4†, Kc7 26. Se6†, Kb8 27. S:d8, Gg7 28. S:b7, H:b7 29. Gf3, Ha7 30. Wd1, Gd4 31. He6, Wd8 32. H:h6, Wd7 33. H:g5, Kc7 34. Hf4†, Kd8 35. Gc6, Ge5 36. Hf8† i czarny poddaje się.

SZWAJCARIA. 49 mistrzostwa krajowe jak zwykle zgromadziły wielką ilość zawodników na starcie, gdyż rozgrywano turniej systemem szwajcarskim. Tym razem turnieje odbywały się w Bernie.

W turnieju mistrzowskim (26 uczestników) zwyciężyli M. Christoffel i F. Gygli po 8,5 p. z 11 partii. Na dalszych miejscach znaleźli się Blau 8 p. H. Grob 7,5 p., R. Hedinger 7 p.

W turnieju pierwszym kolejność była następująca: 1. Cala 8,5 p. 2. Kupper 8 p. W turnieju drugim zwyciężył Wa'der 6,5 p., a w trzecim spółka Koller i Siegel po 5.

Turniej pań interesował nas ze względu na udział dr. Hermanowej z Łodzi. Zwyciężyła E. Schild 4 p. z 5 partii, 2 — 3 Heemskerk, Holandia i Kobel po 3,5. 4 — 5 J. Brunner i Jaccottet 3 p., 6 — 7 dr. Hermanowa i Napler 2,5 p. (10 uczestniczek).

Nagrodę piękności otrzymał F. Gygli za partię z Emdenem, którą podajemy jako ilustrację siły gry czołówki szwajcarskiej.

308. Angielska

F. GYGLI H. EMDEN

1. c4, Sf6 2. Sc3, d5 3. c:d5, S:d5 4. Sf3, g6 5. g3, Gg7 6. Gg2, Sb6 7. d3, Gd7 8. Ge3, Gc6 9. Hd2, h6 10. Wc1, S8d7 11. 0-0, Sf6 12. h3, Hd6? 13. Sd4!, G:g2, 14. Scb5, Hd7 15. S:c7†, Kd8 16. K:g2, Wc8 17. Scb5, e5! 18. Ha5!, e:d4 19. W:c8†, H:c8 20. Wc1, He6 21. G:d4, Wh7 22. H:a7, Sfd7 23. G:b6†, H:b6 24. Ha8†, Ke7 25. Ha3†, Kd8 26. Ha8†, Ke7 27. Ha3†, Kd8 28. Sa7, Se5 29. Wc8†, Kd7 30. Ha4†, Sc6 31. Hg4†, Kd6 32. W:c6†! czarne poddały się.

A teraz z turnieju pań przynosimy jedną partię dr. Hermanowej z Łodzi.

309. Obrona Grünfelda

NAHFER DR HERMANOWA

1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. Sc3, d5 4. Sf3, Gg7 5. e3, c5 6. c:d5, S:d5 7. Gc4, S:c3 8. b:c3,

Sc6 9. Hb3, 0-0 10. 0-0 , Sa5 11. Hb5, Gd7 12. H:c5, Wc8 13. Gf7†, W:f7 14. Ha3, Hc7 15. Gd2, b6 16. Wac1, Sc4 17. Hb3, h6 18. Hc2, Hd6 19. e4, Gg4 20. Se1, S:d2 21. H:d2, Wcf8 22. f3, Gd7 23. Sc2, Ge5 24. g3, Gh3 25. Wf2, G:g3 26. h:g3, H:g3 27. Kh1 i po paru posunięciach białe się poddały.

NAJDORF W SZWAJCARII

Po turnieju w Szwecji Najdorf w drodze do Wenecji zatrzymał się przez pewien czas w Szwajcarii, tutaj dał kilka pokazów gry pamięciowej oraz rozegrał mecz z Grobem. Mistrz szwajcarski nie mógł się przeciwstawić sile Najdorfa i przegrał mecz w stosunku 5:1. Oprócz tego grał Najdorf w Lucernie 10 partii na pamięć z wynikiem + 5 — 2 = 3, zaś w Zurichu uzyskał jeszcze lepszy wynik + 7 — 1 = 2. Podajemy jedną partię z meczu pięknie wygraną przez Najdorfa.

310. Sycylijska

H. GROB M. NAJDORF

1. e4, c5 2. c4, Sc6 3. Sc3, g6 4. d3, Gg7 5. Sge2, d6 6. a3, Sf6 7 .Wb1, 0-0 8. Sg3, Sd4 9. Ge2, a6 10. a4, Sd7 11. 0-0, Sb8 12. f4, e6 13. Gd2, Sbc6 14. Kh1, Gd7 15. b3, Wb8 16. Ge3, h5 17. Wf2, h4 18. Sf1, f5! 19. Hd2, b5 20. e:f5, g:f5 21. a:b5, a:b5 22. c:b5, Sa7! 23.Gd1, Sa:b5 24. S:b5, W:b5 25. G:d4, G:d4 26. Wf3, Gc6 27. Wh3, Wf6! 28. Gf3, G:f3 29. W:f3, Wg6 30. He1, Wb7 31. b4, Ha8!! 32. Se3, W:b4 33. Sc2, h3! 34. S:d4, Ha2 35. Biały się poddał.

Dnia 11 i 12 września odbył się w Schaffhausen międzypaństwowy mecz Szwajcaria—Austria, dwurundowy na 12 szachownicach; zwyciężyła Szwajcaria w stosunku 13,5 punktów : 10,5 p. Obie drużyny wystąpiły w dobrych składach, Austria z Grünfeldem; Szwajcaria z Johnerem. Z tego spotkania podajemy jedną kombinacyjną rozgrywkę między Gyglim a Lokvencem, druga szachownica.

311. Angielska

F. GYGLI J. LOKVENC

1. c4, Sf6 2. Sc3, e5 3. Sf3, d6 4. d4, Sbd7 5. e4, Ge7 6. Ge2, 0-0 7. h3, c6 8. Hc2, Hc7 9. Ge3, We8 10. d5, Sf8 11. Gd3, Gd7 12. Wc1, c5 13. g4, Sg6 14. Hd2, a6 15. Se2, b5! 16. b3, b:c4 17. b:c4, Web8 18. Sg3, Wb4 19. 0-0, Wab8 20. g5, Se8 21. Sf5, Gd8 22. h4, Se7 23. h5, S:f5 24. e:f5, Ha5 25. Sh4, Wb2 26. Hd1, W:a2 27. f6!, g:f6 28. G:h7† K:h7 29. g6†, Kg8 30. g:f7†, K:f7 31. h6!, Sg7 32. h:g7, K:g7 33. Hh5, Gc7 34. Gh6† czarny poddał się.

Tytuł mistrza Szwajcarii zdobył M. Christoffel, bijąc w meczu F. Gygli'ego w stosunku 3:1; drugą i trzecią partię wygrał pewnie, zaś dwie inne oddano za remis.

WŁOCHY

TURNIEJ W WENECJI, poświęcony pamięci zmarłego znanego teoretyka włoskiego C. Salvioli'ego wygrał zdecydowanie Mieczysław Najdorf, osiągając 11,5 p. przed Barczą, Canalem i Euwem. Szczegóły podaje tabela. Na podkreślenie zasługuje solidna gra peruwiańczyka Canala, który od wielu

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	Najdorf	•	½	1	½	1	½	1	1	1	1	1	1	1	1	11½
2	Barcza	½	•	1	½	1	1	0	1	½	1	1	0	1	1	9½
3	Canal	0	0	•	1	½	1	½	1	1	1	½	1	1	1	9½
4	Euwe	½	½	0	•	0	½	1	1	1	½	1	½	1	½	8
5	Castaldi	0	0	½	1	•	0	½	0	1	1	1	1	1	½	7½
6	Lokwenc	½	0	0	½	1	•	0	½	½	1	½	1	1	½	7
7	Tartakower	0	1	½	0	½	1	•	0	1	½	½	½	1	½	7
8	Grob	0	0	0	0	1	½	1	•	1	½	0	1	0	½	6
9	Monticelli	0	½	0	0	0	½	0	0	•	½	1	1	0	1	4½
10	Opocensky	0	0	0	½	0	0	½	½	½	•	½	½	½	1	4½
11	Szabados	0	0	½	0	0	½	½	1	0	½	•	½	1	1	4½
12	Fletzer	0	1	0	½	0	0	½	0	0	½	½	•	½	0	4
13	Primavera	0	0	0	0	0	0	0	1	1	½	0	½	•	½	4
14	Giustolizzi	0	0	0	½	½	½	½	0	0	0	1	½	0	•	3½

lat przebywa w Europie oraz wynik Barczy. Natomiast Euwe nie powrócił jeszcze do normalnej swej formy, chociaż dał kilka interesujących partii. Dr Tartakower już nie wytrzymuje walki z młodszymi, co spowodowało, że uplasował się w środku tabeli. Nagrodę piękności przyznano Euwemu za partię z Tartakowerem.

312. Holenderska

NAJDORF GROB

1. d4, e6 2. c4, f5 3. g3, Sf6 4. Gg2, Gb4† 5. Gd2, G:d2† 6. H:d2, 0-0 7. Sc3, d5 8. Sf3, c6 9. 0-0, Sbd7 10. e3, d:c4 11. He2, b5 12. Sg5, Sb8 13. h4, h6 14. Sh3, Sd5 15. e4, S:c3 16. b:c3, a5 17. Sf4, Kh7 18. We1, Wa7 19. h5, Hc7 20. e:f5, e:f5 21. d5, Wd8 22. Wad1, c5 23. d6, W:d6 24. Gd5, Hd8 25. He8, Ge6 26. W:e6 i czarny się poddał.

FRANCJA. W Paryżu zostało rozegrane międzypaństwowe spotkanie Francja — Belgia na 10 szachownicach, dwurundowe. Wynik remisowy 10:10. Francja grała bez Tartakowera, zaś w Belgii nie grał O'Kelly. Na drugiej szachownicy Muffang wygrał w pięknym stylu z Devosem i tę partię podajemy naszym Czytelnikom.

313. Gambit Hetmana

MUFFANG DEVOS

1. d4, d5 2. c4, d:c4 3. Sf3, Sf6 4. e3, e6 5. G:c4, c5 6. 0-0, a6 7. a3, Ge7 8. He2, b5 9. Ga2, Gb7 10. d:c5, G:c5 11. b4, Ga7 12. Gb2, 0-0 13. Sfd2, Se4? 14. Wfd1, He7 15. Wac1, S:d2 16. H:d2!, Gb6 17. Hc3, f6 18. Sd4, G:d4 19. H:d4, Sc6 20. Hc5, Wfe8 21. Wd6, Sd8 22. Hd4, Gc8 23. h4, Kh8 24. Gb1, Wb8 25. He4, f5 26. He5, Wa8 27. Wc7! i czarny poddał się.

Turniej o mistrzostwo kraju za rok 1948 rozegrano w Paryżu z następującym wynikiem: 1 Rossolimo 6,5 p., 2 — 3 Bigot i Nora 4,5, 4 Boutteville 4 p.

W czasie swego pobytu w Paryżu arcymistrz radziecki Ragozin dał seans gry jednoczesnej przeciwko 18 silnym zawodnikom miejscowym osiągając piękny wynik + 18 — 3 = 1.

Mecz dr Tartakower — Rossolimo zakończył się w stosunku 5:5. Pierwszą partię wygrał Tartakower, drugą Rossolimo, pozostałe 8 oddano za remis.

STANY ZJEDNOCZONE. Pod nieobecność Fine'a i Rzeszewskiego mistrzostwo Stanów zdobył znany mistrz Herman Steiner 15 p. z 19 partii. Kolejność dalszych miejsc była następująca: 2. Kashdan 14,5, 3 — 4 G. Kramer i Ulvestad 13 p. 5 — 7 Hesse, Rubinow i Shainswit 12, 8 — 10 Adams, Evans (17-letni) i Shipman 11,5. Z tego turnieju podajemy dwie partie.

314. Włoska

STEINER KRAMER

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Gc4, Gc5 4. d3, Sf6 5. Sc3, d6 6. Ge3, Sd4 7. G:d4, e:d4 8. Se2, Gg4 9. h3, G:f3 10. g:f3, Hd7 11. Hd2, 0-0-0 12. 0-0-0, Kb8 13. Gb3, He7 14. Sg3, g6 15. h4, a6 16. h5, d5 17. Hg5, h6 18. Hh4, g5 19. Hh3, g4 20. f:g4, d:e4 21. Wde1, Gb4 22. We2, Whg8 23. S:e4, S:g4 24. Hf3, He5 25. a3, Ga5 26. Kb1, Wdf8 27. Wh4, Sh2 28. Hf6, H:f6 29. S:f6, Sf3 30. Wf4, Sd2† 31. Ka2, S:b3 32. K:b3, Wh8 33. Sd7†, Kc8 34. S:f8, W:f8 35. We7, f6 36. We6, Gd2 37. W:f6, Wg8 38. Wf7, Gg5 39. f4, czarny się poddał.

315. Hiszpańska

WHITAKER ADAMS

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Gb5, a6 4. G:c6, d:c6 5. Sc3, f6 6. d4, e:d4 7. H:d4, Gg4 8. He3, Gd6 9. h3, G:f3 10. H:f3, Se7 11. Ge3, Sg6 12. 0-0-0, He7 13. h4, 0-0-0 14. h5, Se5 15. Hh3†, Kb8 16. h6, g6 17. Gd4, Sc4 18. Hf3, Whf8 19. Whe1, Gb4 20. We2, S:b2 21. Sd5, S:d1! 22. S:e7, W:d4 23. c3, S:c3 24. Wb2, G:e7 25. H:c3, Wfd8 26. Hh3, b5 27. Wc2, Kb7 28. a4, Gd6 29. a:b5, c:b5 30. He6, Ge5 31. Hc6†, Kb8 32. Kb1, Wb4† i biały poddaje się.

Z końcem grudnia ma się odbyć w Nowym Jorku międzynarodowy turniej, w którym wezmą udział następujący zawodnicy: Euwe, Fine, Rzeszewski, Najdorf, Stahlberg, Steiner, Kashdan, E. Lasker, Kramer i Horowitz. Występ Fine'a po długiej przerwie będzie niewątpliwie interesujący.

HOLANDIA. Holandia należy do krajów o najbujniejszym życiu szachowym; nawet jeśli nie ma jakichś większych imprez zawsze odbywają się częste małe turnieje o międzynarodowej obsadzie. I tak po międzypaństwowym meczu Holandia — Anglia, który był dwukołowy na 10 szachownicach, zakończony wynikiem 10:10 — mamy do zanotowania następujące wydarzenia. A więc przede wszystkim mecz o tytuł championa kraju, rozegrany między Euwem a v. Scheltingą. Mecz składał się z 8 par-

tii. Euwe wygrał 2, 6 i 7 partię, pozostałe zakończyły się nierozegraną. Wynik meczu 5,5 do 2,5 na korzyść Euwego, który zachował nadal tytuł mistrza Holandii. Jako ilustrację podajemy jedną partię z tego meczu.

316. Gambit Hetmana

EUWE SCHELTINGA

1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, c6 4. Sf3, d:c4 5. a4, Gb4 6. Gd2, c5 7. e3, Sc6 8. d:c5, Sf6 9. G:c4, G:c5 10. 0-0, 0-0 11. e4, b6 12. e5, Sg4 13. Gf4, H:d1 14. Wa:d1, Sa5 15. Gd3, Gb7 16. h3, Sh6 17. G:h6, g:h6 18. Ge4, Wfd8 19. G:b7, S:b7 20. Se4, Kg7 21. Wc1, Wd5 22. Sf6, Wd3 23. Wc4, Wb3 24. Wd1, Wb4 25. W:b4, G:b4 26. Wd4, a5 27. Sh5†, Kf8 28. Wg4, Sc5 29. Sf6, Ke7 30. Sd4 i czarne się poddały.

Mały turniej międzynarodowy w Baarn zakończył się zwycięstwem znanego angielskiego mistrza Golombka 7 p.; na dalszych miejscach znaleźli się Spanjaard i Wade po 5,5, Devos, mistrz Belgii 5, Prins i Rubinstein, syn naszego arcymistrza po 4,5 p. (10 zawodników).

A teraz krótka partia z tego turnieju.

317. Obrona Grünfelda

LANGHE PRINS

1. d4, Sf6 2. c4, g6 3. g3, d5 4. c:d5, H:d5 5. Sf3, Se4 6. Gg2, Ha5† 7. Sd2, Gg7 8. 0-0, S:d2 9. G:d2, Hh5 10. Se5, 0-0 11. Wc1, Sa6 12. b4, c6 13. a4, Wd8 14. b5, G:e5 15. d:e5, c:b5 16. a:b5, Sb4 17. He1, Sd5 18. e4, Sb6 19. f4, Gd7 20. Gf3, Hh3 21. Ge2, Wdc8 22. Hf2, He6 23. Hd4, Hb3 24. Gb4, Gh3 25. Wfd1, Sa4? 26. W:c8† W:c8 27. G:e7, S:c3? 28. Hd8†! i czarny poddał się.

Z początkiem stycznia odbędzie się w Hoogoven turniej międzynarodowy; zostali zaproszeni: Golombek, O'Kelly, P. Schmidt, Scheltinga, dr Tartakower, Henneberke, Kramer, Steenis, Cortlever i Prins.

ANGLIA. Tytuł mistrza Anglii na rok 1948 zdobył R. Broadbent 8,5 p., 2 — 5 Sir Thomas, Golombek, Millner-Barry i B. Wood po 7 p. Mistrzostwo pań przyniosło zwycięstwo Edith Price, najstarszej zawodniczce turnieju (ma lat 77, co za niedyskrecja), 2. R. Bruce 6,5 p.

Jak gra nowy champion wskazuje następująca partia.

318. Hiszpańska

BROADBENT AITKEN

1. e4, e5 2. Sf3, Sc6 3. Gb5, a6 4. Ga4, d6 5. G:c6†, b:c6 6. d4, e:d4 7. S:d4, c5 8. Sf3, Gb7 9. Sc3, Sf6 10. 0-0, Ge7 11. We1, 0-0 12. Hd3, Sd7 13. Gf4, Kh8 14. Wad1, f6 15. Sd2, Se5 16. He2, a5 17. Sd5, Ga6 18. c4, We8 19. Gg3, Sc6 20. f4, Gf8 21. f5, Gc8 22. Hh5, Wa7 23. Gh4, Sb4 24. S:f6!!, g:f6 25. e5!, W:e5 26. W:e5, Ge7 27. W:e7! H:e7 28. We1, Hd7 29. G:f6† i czarne poddały się.

24 turniej świąteczny w Hastings ma mieć następującą obsadę: Thomas, Fairhurst, Tylor, Winter, Muhring, P. Schmidt i Szabo. A więc skład wcale nie najsilniejszy.

UCZYMY się GRAĆ

A. Kotow, arcymistrz ZSRR

STRUKTURA PIONÓW W CENTRUM

tłum. inż. J. Bortkiewicz

Ogromną rolę przy wyborze planu gry środkowej odgrywają piony centralne. O ile mamy centrum zamknięte — gra przenosi się na skrzydła, a przy mocnym centrum pionowym u jednej ze stron — gra, w zasadzie, rozwija się w centrum. Układ pionów na skrzydłach nie ma zazwyczaj decydującego wpływu na charakter walki w grze środkowej.

Rozróżniamy pięć rodzajów układów pionowych w centrum:

1. Centrum zamknięte — w centrum łańcuch pionów.
2. Centrum otwarte — w centrum nie ma pionów.
3. Centrum ruchome — jedna ze stron rozporządza wolną falangą pionów
4. Centrum określone — w centrum pozycja pionów została określoną.
5. Centrum w naprężeniu — w centrum

pozycja pionów nie została jeszcze określoną.

W zależności od typu pionowego centrum winien szachista wybrać odpowiedni plan gry. Określając kierunek ataku, metody jego przeprowadzenia, organizując obronę — należy przede wszystkim brać pod uwagę cechy układów pionowych w centrum, mające decydujący wpływ na grę środkową.

Spróbujmy sprecyzować pokrótce te cechy.

1. CENTRUM ZAMKNIĘTE

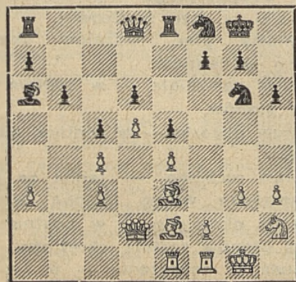
Partia ma zamknięty charakter. Gra z natury przenosi się na skrzydła. Każda strona dąży do ataku na jednym skrzydle, broniąc się na drugim.

P l a n aktywny. Przeprowadzenie ataku na skrzydle, gdzie pozycja własna jest silniejszą. Przeważnie organizuje się szturm pionów, gdyż przy centrum zamkniętym otwarcie własnej pozycji nie jest zbyt niebezpiecznym.

P l a n o b r o n n y. Utworzenie przeszkód, punktów oporu, na drodze nieprzyjacielskich pionów i figur na tym skrzydle, na którym przeprowadzamy obronę, mając na celu zaskoczenie przeciwnika poprzez rozwój ataku na drugim skrzydle.

Kto prędzej przeprowadzi atak — oto, co decyduje w pozycjach tego typu. Obie strony powinny zarazem zwracać baczną uwagę na ewentualne uderzenia w centrum i stale pamiętać, że kontrgra w centrum jest najlepszą odpowiedzią na flankowy atak przeciwnika.

Jako przykład rozpatrzmy zakończenie partii Janowski — Nimzowitsch, Petersburg, 1914 r.

Korzystając z zamkniętego centrum, białe mają zamiar posuwać piony na skrzydle królewskim. Zobaczmy, jak po mistrzowsku przeszkadza temu Nimzowitsch, tworząc na szlaku białych pionów obronne punkty oporu.

1) ... Sh7 2) h4 Sf6 3) Gd3 Wb8.

Niebezpieczny ruch piona f2-f4 czarne narazie uniemożliwiły. Zanim białe przygotują szturm, mobilizując następne rezerwy, czarne ściągają również swą wieżę na e7. Grozi też b6-b5 otwarciem linii „b".

4) He2.

Janowski tworzy również punkt oporu na b5. Na 4... Hd7 5. a4 i nie można 5. H:a4 6. Wa1.

4) ... Wb7 5) Gc1 Wbe7 6) Kh1.

Janowski widząc, że nie uda mu się narazie zagrać f2-f4, przygotowuje posunięcie piona „g". Lecz Nimzowitsch „nie drzemie" i niebawem tworzy nowy punkt oporu na g5.

6) ... Gc8 7) Wg1 Kf8 8) h5 Sh8 9) g4 Sh7 10) Gc2 Wb7 11) f4 f6.

Czarne aż czterokrotnie bronią punktu g5 i białe nie mogą zaryzykować teraz 12. g5 hg 13. fg S:g5 14. G:g5 fg, ze względu na otwarcie pozycji własnego króla. Janowski po przekonaniu się, że pozycji czarnych „ugryźć" nie można, przeprowadza wymiany.

12) f:e d:e 13) Sf3 Sf7 14) Wgf1 Kg8 15) Sh4 Sd6 16) Sf5 G:f5 17) g:f Sg5 18) G:g5 h:g 19) Ga4 Wf8 20) Gc6 Wb8 21) a4 i po szeregu powikłań partia zakończyła się remisem.

2. CENTRUM OTWARTE

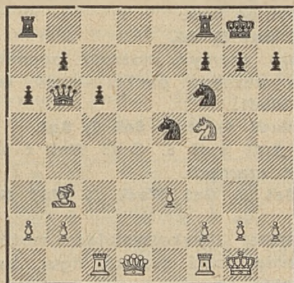
Piony w centrum zlikwidowane, manewry figur mają decydujące znaczenie.

S t r o n a a k t y w n a za pomocą gry figur dąży do wywołania osłabienia pozycji przeciwnika i następnie przeprowadza atak na te osłabienia. Szturmów pionowych z reguły nie ma, gdyż przy otwartym centrum osłabianie pozycji własnej jest nader ryzykownym.

S t r o n a b r o n i ą c a s i ę dąży do odparcia ataku unikając w miarę możności pionowych osłabień.

Dużo przykładów wspaniałych ataków figurowych przy otwartym centrum można

znaleźć w partiach Alechina. Zatrzymamy się tylko na jednym (Alechin — Lasker, Zurich, 1934 r.).

Białe mają aktywnie ustawione figury do ataku skrzydła królewskiego. Alechin wywołuje wpierw osłabienie pozycji pionów. **1) Hd6 Sed7** (źle 1... Sg6 2. Sh6† gh 3. H:f6 Hd8 4. Hc3) **2) Wfd1 Wd8 3) Hg3 g6** (Pierwszy cel został osiągnięty Wywołane osłabienie pozwala białym wzmocnić znacznie atak figur) **4) Hg5! Kh8** (Inaczej nastąpiłoby Wd1-d4-h4 lub nawet 5. Wd6) **5) Sd6 Kg7 6) e4! Sg8 7) Wd3 f6** (To nowe osłabienie pozycji umożliwia przeprowadzenie eleganckiego finału. Ciekawe, że prawie taki sam mat następował po 7... h6 8. Sf5† Kh7 9. S:h6 f6 10. Sf5! fg 11. Wh3† Sh6 12. W:h6X) **8) Sf5† Kh8 9) H:g6!!** Czarne poddały się.

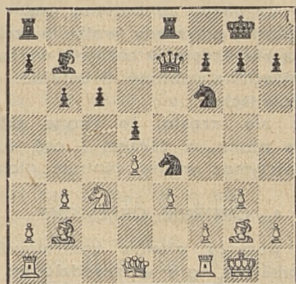
3. CENTRUM RUCHOME

Posiadanie przez jedną ze stron falangi pionów, rzecz naturalna, przyciąga do niej uwagę obu partnerów.

S t r o n a a k t y w n a, rozporządzająca pionowym centrum (z wyjątkiem pozycji, gdzie centrum jest słabe i winno być bronione), usiłuje przesunąć piony naprzód i wytworzyć jednego lub dwa „wolne" w centrum, które mogą zadecydować o wyniku partii. Jednak ten idealny plan działania nie zawsze może być zrealizowany. Częściej strona, rozporządzająca centrum przy pomocy pionów odrzuca figury przeciwnika z dobrych pól centralnych i przenosi atak na skrzydło, gdzie kończy walkę.

P l a n o b r o n n y polega na dążeniu do zatrzymania i zablokowania pionów przeciwnika. To jest pierwszym celem. Następne zadanie — podważyć to centrum i zniszczyć je. Z reguły stronie, będącej w obronie, nie udaje się zorganizować ataku na skrzydle, gdyż przeszkadza temu istnienie centrum pionowego. Centrum winno całkowicie przykuwać uwagę broniącego się.

Jako przykład podobnej walki można przytoczyć zakończenie partii Konstantynopolski — Kotow z półfinału XIV mistrzostw ZSRR (Baku, 1945 r.).

Białe mają, chyba, jedyny sposób uaktywnienia gry. Polega on na tym, by przygotować i przeprowadzić posuwanie centralnych pionów poprzez f2-f3 i e3-e4. W tym wypadku piony d4 i e4, podtrzymane przez dwa gońce, mogą dążyć do przodu, wypierając nieprzyjacielskie figury.

Czarne chcą zatrzymać ruch białych pionów, następnie zablokować je i, być może, zniszczyć. Nastąpiło:

1) We1 Gc8.

Pierwsza próba zatrzymania piona na e3 — w tym celu goniec zostanie przeprowadzony na f5.

2) f3 S:c3 3) G:c3 Gf5 4) Hd2 h5.

Uprzedzając możliwe g3-g4 i mając zamiar zagrać przy sposobności h5-h4.

5) We2 Hd7!

Obliczone daleko. Czarne nie są w stanie zatrzymać piona e3. Dlatego też mają one zamiar nie przeszkadzać poruszaniu się białego piona do e5 i zablokować piony centralne przeciwnika na polach d5 i e6. W tym celu koniecznym jest dokonać wymiany białych gońców.

6) Wac1 Gh3 7) Gh1 We6 8) e4 d:e 9) f:e Wae8 10) Gf3.

Groziło 10... Gg4 11. We3 He7 12. Hd3 Sd5.

10) ... Gg4 11) Hf4 G:f3 12) H:f3 He7 13) e5.

Wymuszone. Teraz po 13... Sf6-d5 cel czarnych jest osiągnięty — piony centralne białych są należycie zablokowane i, w dodatku, białe pozostały ze „złym" gońcem *). Na wymuszony ruch białych **14) Gc3-d2** czarne odpowiedziały **14)... He7-a3** i to doprowadziło do niebezpiecznych powikłań wobec zaatakowania przez białe punktu f7. Właściwą kontynuacją było 14) ... h5-h4! ze świetną grą.

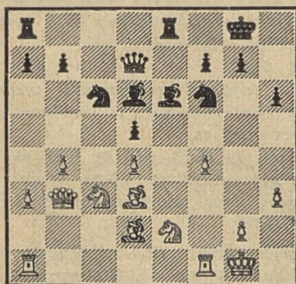
Analogiczne przykłady walki o centrum spotykają się często w różnych wariantach obrony Alechina, obrony Grünfelda, obrony Nimzowitscha.

Zdarza się często, że strona aktywna poświęca piona, a czasem i coś więcej, byleby otrzymać wolne centrum pionowe.

4. CENTRUM OKREŚLONE

Jeżeli pozycja pionów centralnych została określoną, gra w zasadzie ma charakter walki o punkty centralne, o umocnienie na tych punktach figur. Przy dostatecznej centralizacji figur kierunek ich działania przenosi się na skrzydła.

Z wyjątkową siłą rozgrywa podobne pozycje arcymistrz Botwinnik. Rozpatrzmy jego partię ze Stolbergiem (białe) z XII mistrzostw ZSRR.

W tej pozycji białe dążą do umocnienia figur w punktach e5 i c5, czarne — w punktach e4 i c4. Botwinnik nader logicznie przeprowadza walkę i kilkoma ruchami osiąga decydującą przewagę.

1) ... Gf5!!

Wymiana gońców ułatwi czarnym opanowanie pól e4 i c4.

2) Hc2 Ge4 3) b5.

To daje czarnym możność opanowania drugiego ważnego punktu — c4. Lepsze było 3. Wad1.

3) ... G:d3 4) H:d3 Sa5 5) Sg3.

Źle 5. S:d5 S:d5 6. G:a5 We3 z silnym naciskiem czarnych.

5) ... Sc4 6) Gc1 Wac8 7) Wa2 Gf8 8) a4 Gb4.

Natychmiast wykorzystując możliwość zmniejszenia ilości białych figur, broniących punktu e4.

9) Sd1 Se4.

Dokładniejszym było 9... Sd6 i 10... Se4. Ale wystarcza i posunięcie w partii.

10) f5 S:g3 11) H:g3 Gd6 12) Hf3 Ge7 13) Hg3 Gf6 14) G:h6 G:d4† 15) Kh1 f6!

Białe mają w rejonie centrum jedynie piona f5, a to jest niezawodną oznaką zbliżającej się katastrofy.

16) Gc1 We4.

Zawsze na tym centralnym punkcie oporu.

17) Hd3 Se5 18) Hb1 Wc4.

Centrum jest obecnie wygodnym miejscem postoju prawie dla wszystkich czarnych figur.

19) a5 Gc5 20) b6 a6 21) Sb2 Wc3 22) Gd2 Wb3 23) Hc2 Hb5 24) Wc1 Gf8 25) Wd1 We2.

Centralizacja umożliwiła wtargnięcie ciężkich figur czarnych do obozu przeciwnika. Następuje decydująca faza — atak na króla.

26) Hc1 W:h3†! 27) g:h d4. Białe poddały się.

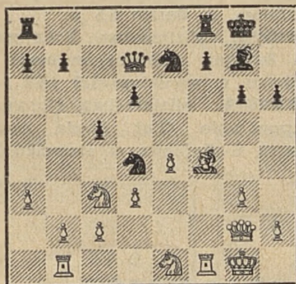
5. CENTRUM W NAPRĘŻENIU

Przy niewyjaśnionym układzie pionów gra może przejść w każdy z wyliczonych wyżej typów pozycji. Uwaga gracza winna być zwróconą na centrum. Cel manewrów — osiągnięcie korzystnej w centrum stabilizacji i odwrotnie — narzucenie przeciwnikowi niekorzystnego dla niego układu pionów. Zdarza się, że jedna ze stron, nie mogąc się doczekać wyjaśnienia pozy-

*) Por. artykuł S. Czerniakowa — „Szachy" nr 4/1947.

cji pionowej, rozpoczyna atak na skrzydle. Ale i w tym wypadku należy zwracać specjalną uwagę na możliwe kontruderzenia przeciwnika w centrum. Takie uderzenie, zadane we właściwym czasie, może obalić wszystkie plany ataku na skrzydle.

Jako przykład walki w takich pozycjach rozpatrzymy partię Smysłow — Kotow (mistrzostwo Moskwy, 1943 r.).

Sytuacja w centrum niewyjaśniona. Czarne mają możność wymienić ważnego piona białego e4 dwoma sposobami: zagrać f7 — f5 lub d6 — d5. Białe uważają pierwszą groźbę za bardziej nieprzyjemną i zapobiegają jej.

1) g4 Wad8.

Czarne skierowują swą uwagę na drugą możliwość podważenia centrum przez d6 — d5.

2) Kh1 Se6 3) Gd2 d5.

Cel osiągnięty. Białym jest niedogodnie wymieniać na d5, gdyż wtedy czarne, rozporządzając liniami centralnymi i punktem d4, stałyby idealnie.

4) Sf3 d4?

Tego rodzaju błędy strategiczne są równoznaczne z grubymi niedopatrzeniami. Czarne musiały dążyć do otwarcia centrum, ponieważ wymiana gońca g2 i posunięcie g3 — g4 osłabiły bardzo pozycję białego króla. Należało grać 4 ... d:e! Wtedy zarówno po 5. de Sd4 6. Wad1 Hc6, jak i po 5. S:e4 Hc6 6. Hh3 f5 7. gf W:f5 pozycja białych wyglądała bardzo niepewnie wobec pozostania króla bez przykrycia. Zamykając w centrum pozycję, czarne potwierdziły całą poprzednią grę białych. Teraz atak Smysłowa na króla rozwija się sam przez się.

5) Se2 Sc6.

Należało jeszcze spróbować otworzyć centrum przez 5. ... c4 6. dc d3.

6) Hh3 Kh7 7) Sg3 f6 8) Sf5!

Świetna ofiara, której czarne nie powinny były przyjmować.

8) ... g:f? 9) g:f Sc7 10) Wg1 Se8 11) Wg6 i białe wkrótce wygrały.

Bardzo dużo jest przykładów partii z niewyjaśnioną pozycją pionów w centrum. Czytelnik może się przekonać na partiach mistrzów, jak uważnie śledzą oni rozwój sytuacji w centrum, jak dążą do takiego układu pionów w centrum, który im dogadza. Osiągnąwszy swój cel, mistrz w następstwie przeprowadza ten plan gry, który odpowiada układowi pionów w centrum.

d. c. kroniki ze str. 207

BYDGOSZCZ. Mistrz Szapiel rozegrał symultankę na 17 szachownicach z przedstawicielami szkół średnich z wynikiem +15—1=1. Partię swoją wygrał Wilczewski, a zremisował Bratoszewski, obydwaj z I Państw. Liceum i Gimnazjum.

W turnieju o drużynowe mistrzostwa szkół średnich m. Bydgoszczy wyniki były następujące:

1) I Państwowe Liceum i Gimnazjum 26 pkt., 2) Miejskie Liceum i Gimnazjum Kopernika 23,5 pkt., 3) Średnia Szkoła Techniczna 13.5 pkt., 4) Gimnazjum Przem. Energet. 12,5 pkt., 5) S. P. D. 10 pkt., 6) Państw. Gimn. Piek.-Cuk. 4,5 pkt.

Zwycięska drużyna I Państw. Liceum i Gimnazjum wystąpiła w składzie: Bratoszewski, Kowalski, Holka, Iciak, Derkowski i Galka.

Turniej zorganizował Pom. Okręgowy Związek Szachowy, kierownikiem był Chybicki.

GRUDZIĄDZ. W Grudziądzu rozpoczął się turniej o mistrzostwo miasta. W turnieju bierze udział 30 szachistów z Panowiczem na czele.

WŁOCŁAWEK. Z okazji 10-lecia istnienia Włocławskiego Klubu Szachistów odbył się we Włocławku turniej o drużynowe mistrzostwo szachowe Okręgu Pomorskiego. Tytuł mistrza zdobyła drużyna Bydgoszczy w składzie: Szapiel, mgr Jurkiewicz, Kowalski, Tyszkowski, Paluszkiewicz, mgr Kulla uzyskując 10,5 pkt. Drugie miejsce zdobyła drużyna Torunia 10,5 pkt., trzecie — Inowrocławia 9 pkt., czwarte — Włocławka 6 pkt. Poszczególne wyniki były następujące:

Toruń — Inowrocław	4 :2
Włocławek — Bydgoszcz	2 :4
Bydgoszcz — Inowrocław	3 :3
Włocławek — Toruń	2 :4
Toruń — Bydgoszcz	2,5:3,5
Inowrocław — Włocławek	2 :2

INOWROCŁAW. Inowrocławski Klub Szachistów gościł u siebie drużynę Sekcji Szachowej Z. Z. K. Pomorzanin z Torunia. Zwycięstwo odnieśli goście toruńscy w stosunku 5:3.

AUSTRIA. Mistrzostwo kraju zdobył K. Galia 13 p. przed H. Müllerem 12,5 p. (18 uczestn.).

BELGIA. Pod nieobecność O'Kelly'ego mistrzostwo kraju zdobył Devos 7 p. 2. Dunkelblum, 3. Barzin 5,5 p.

RUMUNIA. Mistrzostwo Bukaresztu zdobył I. Balanel; rozegrał on mecz z d-rem Troianescu z wynikiem 5:5 (+2 —2 =6).

NORWEGIA. Mistrzostwo Norwegii zdobył ponownie Olaf Barda zwyciężając w meczu E. Rojahna w stosunku 3:0.

J. Chądzyński

ANEGDOTY Z ŻYCIA WIELKICH MISTRZÓW

ALJECHIN I KOT

Mistrz świata dr Aleksander Aljechin był bardzo przesądny. Maskotą, która miała mu przynosić szczęście, był kot. Po raz pierwszy pojawił się ten kot na widowni na Olimpiadzie Warszawskiej w 1935 roku. Aljechin przyjechał do Warszawy w towarzystwie małżonki i... białego sjamskiego kota. Możemy wyobrazić sobie zamieszanie, jakie powstało pewnego wieczoru w hotelu, w którym zamieszkali państwo Aljechin, gdy pupil ich wyskoczył na dwór przez otwarte okno sypialni. Cała obsługa hotelu została postawiona na nogi, na szczęście jednak zbieg został wkrótce odnaleziony. Rzeczywiście kot przyniósł Aljechinowi szczęście, gdyż na Olimpiadzie Warszawskiej mistrz świata nie przegrał ani jednej partii. Drugi występ „cudownego" kota miał miejsce na meczu o mistrzostwo świata, rozegranym w tymże roku w Holandii pomiędzy Aljechinem a Euwem. Zaraz po rozpoczęciu meczu wydarzył się zabawny incydent, gdyż kot skoczył na szachownicę i poprzewracał figury. W tym samym czasie w Rotterdamie odbywała się wystawa kotów. Kot państwa Aljechin stanął do konkursu i otrzymał odznaczenie. Kilku holenderskich wielbicieli Aljechina zakupiło na tej wystawie kotkę sjamską i ofiarowało ją mistrzowi świata. Czy prezent ten spowodował odwrócenie uwagi kota od rozgrywanych partii, czy też zaszła tu jakaś inna okoliczność, dość, że Aljechin pomimo posiadania kota i kotki, mecz przegrał. Po raz trzeci pojawia się kot na widowni w 1937 roku w czasie rewanżowego meczu o mistrzostwo świata pomiędzy Aljechinem a Euwem. Tym razem jest to dla odmiany kot czarny, pięknie wyhaftowany na pulowerze Aljechina. Podobno szachiści holenderscy ofiarowywali Aljechinowi znaczne sumy za odstąpienie tego pulowerу, Aljechin jednak pulowеru nie sprzedał i... wygrał mecz o mistrzostwo świata.

Uwaga miłośnicy zadań szachowych. Polskie Radio ogłasza konkurs rozwiązaniowy z licznymi nagrodami. Szczegóły w audycji w dniu 29 grudnia i w 52 numerze tygodnika „Radio i Świat".

Stałe terminy audycji radiowych: wtorki godz. 16 min. 45.

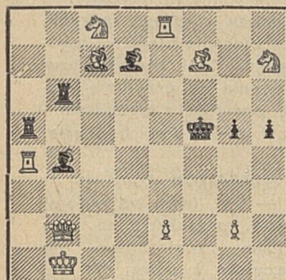
PROBLEMY

Redaguje M. Wróbel, Warszawa, Marienszładt 7A — m. 8.

Zwracam uwagę naszych Czytelników na mój nowy adres. Od 1. XI dzięki uprzejmości Zarządu Miejskiego i prez. Jaszczuka mieszkam w Warszawie, gdyż Zarząd Miejski przydzielił mi mieszkanie w stolicy. Z przyjemnością podkreślam, iż działalność szachowa została w pełni doceniona i przypuszczam, że praca kulturalna w dziedzinie szachowej będzie się cieszyć nadal opieką naszych Władz.

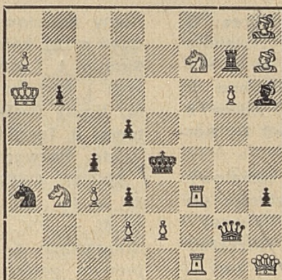
I ROCZNY KONKURS MIĘDZYNARODOWY

279. Z. M. Birnow
Stalingrad

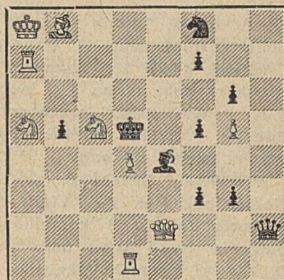
2X

280. Bj. Blikeng
Kristiansund

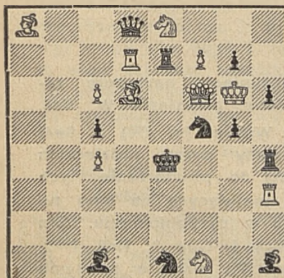
2X

281. J. Buchwald
Nowy Jork

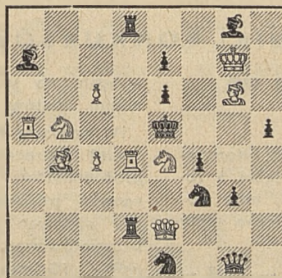
2X

282. L. Larsen
Espe

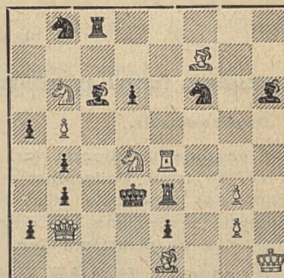
2X

283. A. P. Kuzniecow
Moskwa

2X

284. O. Stocchi
Langhirano

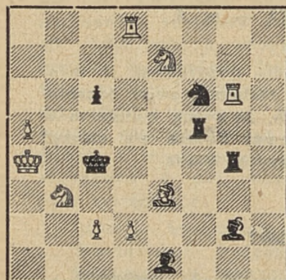
2X

KONKURSY

HOLENDERSKI ZWIĄZEK PROBLEMISTÓW.

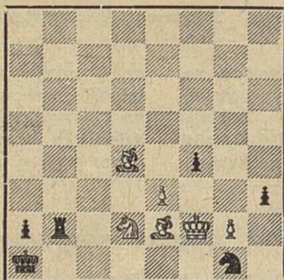
W celu uczczenia pamięci znanych problemistów V. d Ven'a i v. d. Berga Związek ogłosił konkurs na maty pomocnicze w 5 posunięciach. Dwie grupy: a) normalna szachownica i zwykle figury, b) inne typy z nowymi figurami. Po dwie prace od autora w grupie. Sędziowie T. R. Dawson i

285. P. Vatarescu
Bukareszt

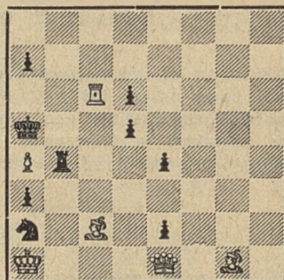
2✕

286. S. Limbach
Częstochowa

3✕

287. F. Richter
Zelec

3✕

C. E. Kemp. Termin 1. II. 49 r. Adres: G. Smit, Korte Sparne 19, Haarlem, Holandia.

TIDENS KRAV 2✕ Termin 1. II. 49 r. Nieformalny konkurs na 2✕ publikowane do 1. II w tym dziale szachowym. Adres B. Blikeng, Freiveien 111 Kristiansund N. Norwegia. Sędzia Blikeng.

NYNORSK VEKEBLAD 2✕. tematowy. Należy nadsyłać 2✕, które zawierają połączenie tematu B kombinacji liniowej i unikania duali typu Barulin I. Przykład: D. Hjelle, Nynorsk Vekeblad 48 — 6w1 — s7 — H1p5 — P1k2pW — spp2G2 — 2P2GS1 — wP1g1SK1 — 3W4 — 1. b3, gr 2. Hc4✕; Gf4 2. Sge4✕ (nie 2. Sfe4✕) i gf4 2. Sfe4✕ (nie 2. Sge4✕). Czyli warianty tematowe muszą zawierać unikanie duali przez kolejne wiązanie białych figur— Barulin I i otwieranie linii białych figur Wd1 i Wh5, co pozwala na przesłonę białej figury (Gf3) w posunięciu matującym— temat B. Termin 1. II. 49 r. Adres: D. Hjelle, Volda, Norwegia.

BRITISH CHESS FEDERATION konkursy nr 59 — 3✕; nr 60 — 2✕ (dwa od autora) nr 61 — 5✕. Każda kompozycja na dwu diagramach z pełnym rozwiązaniem, na jednym podać nazwisko i adres. Na kopercie napis B. C. F. Adres: H. F. Blandford, 44 New Kent Road, London S. E. 1. Anglia. Termin 28. II. 49 r. Po dwie nagrody w grupie.

WYNIKI KONKURSÓW

DZIENNIK ŁÓDZKI III KONKURS 1948.

Dwuchodówki:

I nagroda O. Stocchi (nr 288). Kompozycja na temat Pedersena; z wiązki 5 ruchów Se4 rozwiązuje tylko Sg5; inne posunięcia są obalane, ale dają liczne maty zamienne po przesłonie Se6.

II nagroda F. Fleck i Z. Zilahi — 1Kg5 — 4pp1H — 3p4 — 1W3sw1 — 4k1Sp — Ws5S — h2gG3 — 6G1 — f. H17. Brutalny wstęp prowadzi do 2 par poprawionych obron z polem węzłowym d4.

III nagroda W. Suchodolski (nr 289) 1. Se6. Przygotowanie Sd4 i Sc5 daje blokowanie z matem przez przesłonę b. W. Po wstępie na te posunięcia następuje zamiana matów. Teraz przesłania W. Se6.

IV nagroda M. Wróbel (nr 290) 1. Se4! Temat opracowywany przez radzieckich problemistów; jest to powtórzenie tych samych posunięć matujących na inne ruchy czarnych, niż w przygotowaniu. Gra przygotowana: We4 i Ge4 2. Hd5 i 2. Hd4✕ (Grimshaw). Po wstępie te same maty występują tylko na uwolnienie b. H po G i Se3. A więc zamiana Grimshaw na uwolnienie b. figury.

Wzmianki zaszcz. 1. L. Larsen 2. L. Vazquez 3. E. Hassberg.

Pochwały 1. B. Postma 2. J. Kiss 3. J. Haring. Sędzia F. W. Nanning, Holandia.

DZIENNIK ŁÓDZKI 1948 — WĘG. ZW. PROBL. 1947

288. O. Stocchi
I nagroda

289. W. Suchodolski
III nagroda

290. M. Wróbel
IV nagroda

291. J. Tallerner
I nagroda

Mat w 2 posunięciach

WĘGIERSKI ZWIĄZEK PROBLEMISTÓW 1947/48.

Temat Flecka 2×.

I nagroda J. Tallerner (nr 291) 1 cd5. Trudny, ale ciekawy temat a mianowicie blokowanie kolejne trzech wolnych pól przy równoczesnym włączaniu białych figur na drugie pole. Ośrodek stanowią trzy warianty. Prosimy porównać zadanie nr 263, które posiada 4 warianty tematowe tego typu, co można osiągnąć jedynie przy użyciu pozycji tempowej. II nagroda dr L. Lindner, III nagroda F. Kovacs. Sędzia F. Fleck.

SZACHY — GŁOS NARODU 1946/47

Trzychodówki.

I nagroda M. Wróbel (nr 292) 1. Hb8! Skomplikowany organizm logiczny. Sprawdźmy rozwiązanie; gr. 2. Sg5†; Wbf3 2. Hc8!, Sg3 3. Gf3× i Wgf3 2. Ha8!, Sc3 3. gf3×. A więc najpierw sprowadza się czarnego na pole matowania, a potem przez czarną przesłonę oddaje się ten punkt, zwany stycznikiem. Praca jest podbudowana dwoma pozornymi rozwiązaniami 1. Ha8, Sc3! i Hd7 2. Sg3! Wzmianka zaszcz. T. Czarnecki (nr 293) 1. Ha8, gr. (We7) 2. d4†; obrony tworzą Grimshaw: Gc6 2. Ha7 c6 2. Sd3†; trzy wzorowe maty.

Samomaty.

I nagroda M. Wróbel (nr 294) Samomat typu „biały gra" zwany też „fata-morgana". Posiada on pełną przygotowaną grę: e5 2. Hd6, ef4, 3. Hf4, Hf4×; ed5 2. Gd3, dc4, 3. Gc4, Hf4×. Wstęp 1. Ha7!! daje dwie inne kontynuacje przy zachowaniu tych samych obrazów matowych: e5 2. Hb8!, ef4 3. Hf4, Hf4× oraz ed5 2. c5!, bc5 3. Hb6!, Hf4×.

Wzmianka zaszcz. R. Svoboda.

Pochwała J. A. Rusek (nr 295). Interesujący problem 1. Hf4, 2. Hc7, 3. Ha5, Kc1×. Po przesunięciu piona g2 na d6 powstaje bliźniak z innym rozwiązaniem, a mianowicie 1. Hg1 2. Hh1 3. Ha8, Kc1×.

W dziale studiów nagrodę otrzymał S. Limbach, zaś wzmiankę zaszczytną A. Rohoziński.

SZACHY — GŁOS NARODU 1946—47

292. M. Wróbel
I nagroda

293. T. Czarnecki
I. wzm. zaszcz.

Mat w 3 posunięciach

294. M. Wróbel
I nagroda

295. J. Rusek
pochwała

Samomat w 3 posunięciach

MAGAZINET 1948/II

Dwuchodówki.

I nagroda A. Ellerman -1g2GG2-4HP2-1p1 P4-WshkSw1w-3P1p2-1Pp2P1p-3W3K-8-. Temat Pedersena, czyli białe poprawione obrony w złudach. 1. Sd7! Dwie złudy Sg6 i Sc6. II nagroda E. Pedersen. Wzmianki zaszcz. 1. A. Ellerman 2. A. Ellerman 3 i 5 J. Buchwald 4 L. Larsen i 6 M. Wróbel.

Trzychodówki.

I nagroda E. Pedersen (nr 296) 1. Sa6--b4! gr. 2. Ka3; Ge7 2. Sc6†; Gf6 2. He1!; Kb4 2. Hd4†. Interesujące opracowanie oryginalnego pomysłu; jest to jakby tra-westacja strategii, właściwej ognisku. Jest to zresztą jedyna kompozycja wartościowa z tego konkursu.

Uwaga. Na diagramie brak czarnego Gd8.

II nagroda J. Garcia Llamas. Wzmianka zaszcz. L. Larsen. Sędzia K. A. K. Larsen.

BRITISH CHESS FEDERATION 1947/48.

Turniej nr 56. Trzychodówki.

I — II nagroda ex aequo C. S. Kipping, L. Larsen 1 — 2 wzm. zaszcz. ex ae. E. Zepler, T. Salamanca, 3 A. Sutter, 4. M. Aune, 5. G. Latzel, 6 i spec. nagr. T. i J. Warton, 7. V. Pachman, 8. J. Goldschmidt.

Pochwały: 1. J. Nikoley, 2. M. Emmanoulides, 3. H. Helwig, 4. E. A. Wirtanen, 5. J. Herschel, 6. J. V. Ulehla, 7. A. P. Eerkes. Sędzia A. W. Mongredien.

Turniej nr 57. Dwuchodówki.

I nagroda R. Fortune, II nagroda J. J. Rietveld (nr 297) 1. Wc5. Czterokrotne wyłączenie białej figury na polu f4; posunięcia matujące interesująco motywowane

Wzmianki zaszcz. 1. F. Fleck (nr 298) 1. Sd6! Problem typu „biały gra" z 4 matami zamiennymi na posunięcia Gd7. Konstrukcyjnie bardzo ładnie pomyślane.

2. J. J. Rietveld 3 i spec. nagr. N. Mac Cleod 4. A. Piatesi, 5. C. Mansfield, 6. F. Fleck.

Pochwały: 1. E. M. Hassberg, 2. T Ebend, 3. C. G. Rains, 4. L. Vasquez, 5. E. Pedersen, 6. O. Strerath, 7. A. P. Eerkes. Sędzia J. Stewart.

MAGAZINET 1948 — BRITISH CHESS FEDERATION 1947 — 48

296. E. Pedersen
I nagroda

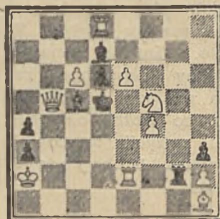
Mat w 3 pos.

297. J. J. Rietveld
II nagroda

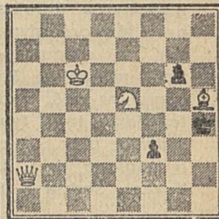
Mat w 2 pos.

298. F. Fleck
1. wzm. zaszcz.

Mat w 2 pos.

299. M. Havel
I nagroda

Mat w 4 pos.

Turniej nr 58. Miniatury — czterochodówki.

I nagroda M. Havel (nr 299) 1. Hb1, gh5 2. Hg1, Kh3, 3. Sf3; Kg5, 2. Hg6, Kf4, 3. Sc4; Kg3, 2. Hg1, Kf4, 3. Sd3. Piękna miniatura z echem kameleonowym w pierwszym wariancie. Konstrukcja bezbłędna wykazuje mistrzowską technikę.

II nagroda T. Salamanca.

Wzmianki zaszcz. 1. M. Havel -5K2-6p1--8-Gk3g2-1S1H4-8-8-8- 1. Sd5! gr. 2. Hb6†, Kc4, 3. Sf4!; g5 2. Hb4, Kc6, 3. Sf6; Kc6, 2. Hc4†, Kd6 3. Gc7†; analogiczna gra w dwu pierwszych odmianach nadaje specjalny wdzięk tej drobnej kompozycji.

2 wzm. zaszcz. i spec. nagr. E. Boswell -ks5H-1p6-1P6-2p5-8-K7-8-8- 1. Ha1, Sa6 2. Kb3, c4† 3. Kc4; Sc6 2. Kb3, Sa5† 3Kc2; Sd7 2. Kb3†, Kb8 3. Hh8†; c4 2. Kb4, Sa6 3. Kc4. Pojedynek H ze S zakończony zwy-

cięstwem silniejszej figury. 3. V. Pachman 4. A. W. Daniel 5 i 8 L. Knotek 6. E. Zepler 7. E. Boswell.

Pochwały: 1. H. Hiebler 2. J. Buchwald 3 V. Bor 4. J. Buchwald 5. J. Bochman 6. dr E. Palkoska. Sędzia dr Z. Mach.

NOWY TEMAT KOMPOZYTORÓW RADZIECKICH

Ostatnie lata twórczości problemowej przyniosły renesans dwuchodówce groźbowej, która przeprowadza zamianę matów ideowego ośrodka, bądź nawet zamianę tematu. Jest to dziedzina niezwykle interesująca i już dzisiaj pozwala nam na stworzenie wielu nowych koncepcji. Do tej wielkiej rodziny należy również nowy temat, jeszcze nie nazwany, propagowany przez radzieckich problemistów.

strukcją. W przygotowaniu występują dwa maty — złożone blokowanie — Sf5 2. Sd3✕ i Gd5 2. Sd7✕. Wstęp 1. Ha5! grozi 2. Sb3✕ wywołuje dwie gry tematowe — Gd4 2. Sd7✕ i Se4 2. Sd3✕, teraz blokowane są pola d4 i e4, zwolnione przez białego H. W grze pobocznej mat zamienny po Gd5. Technicznie najlepsza praca z naszego kwartetu.

Praca Kofmana daje zamianę Grimshaw

I. E. Ruchlis
SWIERDŁOWSK 1946
I nagroda

II. L. Zagorufko
UZBEKISTAN 1947
I nagroda

III. R. Cofman
MECZ DRUŻYNOWY 1947
I nagroda

IV. F. Diumel
UZBEKISTAN 1946
I nagroda

Mat w 2 posunięciach

Dwuchodówka E. Ruchlisa zaznajomi nas z istotą kombinacji. Przeciw złudzie 1. Gf2? występuje para tematowych matów: Wd4 2. Sc3✕ i Gd4 2. He4✕, czyli Grimshaw. Są to więc maty przygotowane, których los jest niecodzienny. Po wstępie 1. d4 — przeciw groźbie 2. Sb6✕ występuje inna para obron — Gd3 2. Sc3✕ i Wd3 2. He4✕. Cóż więc nastąpiło? **Oto zmieniła się strategia czarnych** — Grimshaw na polu d3 — **a posunięcia matujące pozostały te same.** Pomysł ten przez powtórzenie tych samych matów kontrastuje i podkreśla zamianę ośrodka strategicznego. Oczywiście po Wd4 i Gd4 następuje u Ruchlisa zamiana matów i czarne samozwiązanie, ale to nie należy już do tematu, ale oczywiście jest z innych powodów wielce pożądane.

Problem II odznacza się nienaganną kon-

na Grimshaw, a więc w przygotowaniu Gd3 2. Hd4✕ i Hd3 2. He4✕, zaś po wstępie 1. Sd3 występuje punkt przecięcia na e5 — We5 2. Hd4✕ i Ge5 2. He4✕. Prócz tego zostaje zamieniony mat po szachu — przed wstępiem b4† 2. Sc3✕ na b4† 2. Sb4✕ po wstępie.

Ostatnia wreszcie kompozycja przedstawia również zamianę jednego Grimshaw na inne — Wf3 2. We5✕ i Gf3 2. Sd3✕ na 1. Wf3 — Wc3 2. We5✕ i Gc3 2. Sd3✕.

A teraz po tej prezentacji przejdźmy do rozważań natury konstrukcyjnej i postarajmy się sformułować nasze dezyderaty. Pierwszy z nich to bardzo ważna sprawa podkreślenia przygotowania, aby nie zostało niezauważone. Radzieccy problemiści stosują tu motyw złudy z obronami, które stanowią temat. Tak mamy złudy w I — 1. Gf2? w II — 1. Kc8?

w III — 1. Gf1? i w IV — 1. Hf1? Nie jest to jedyny sposób, jeżeli będziemy wybierać takie motywy, jak szach białemu królowi, półzwiązanie, czarne samozwiązanie — przygotowanie niewątpliwie zostanie przez znawcę zauważone.

Drugie pytanie będzie znacznie bardziej krępujące i brzmi — jak komponować takie organizmy, oczywiście zakładamy, że w ogóle umiemy komponować. Zadania, dające zamianę mata wymagają specjalnej techniki, umiejętności precyzowania szczegółów. Ale wiadomo, że są proste chwyty konstrukcyjne, właściwe poszczególnym tematom. Jeżeli zanalizujemy diagramy I, III i IV odkryjemy taki uniwersalny chwyt. Zwróćmy uwagę na posunięcia wstępne w tych pracach, cóż dostrzeżemy, **oto wstęp przesłania parę tematowych figur przygotowania, a odsłania parę z gry rzeczywistej, tak że pola matowania są nadal kontrolowane tylko przez inne figury.** Jest to najłatwiejszy sposób realizacji i jak widzimy najczęściej stosowany. Chodzi tylko o sformowanie odpowiednio atrakcyjnych par strategicznych i wbudowanie ich w ekonomiczny mechanizm problemowy.

Natomiast zadanie II odznacza się interesującym motywem konstrukcyjnym, tak właściwym wszelkiego rodzaju blokowaniom. **W przygotowaniu polami ciężkości są punkty d5 i f5 raz tylko kontrolowane przez białe dalekobieżne figury, gdy pola gry rzeczywistej d4 i e4 są atakowane dwa razy.** Wstęp zamienia nacisk na te pola — gdyż po wstępie podwójnie atakowane są pola d5 i f5 (bardzo subtelnie— pośrednio przez baterię) a pola d4 i e4 stają się słabsze i nabierają pełnego obciążenia dopiero po blokowaniu. Jak mogłem się przekonać ten chwyt daje piękne rezultaty przy wszelkiego rodzaju blokowaniach.

Na zakończenie chcę wspomnieć, iż bardzo zainteresowałem się tym pomysłem, o czym może świadczyć pierwsza dotąd publikowana przeze mnie praca z konkursu Dziennika Łódzkiego (Szachy nr 11/12 290). I ona ma w przygotowaniu Grimshaw na polu e4, a więc We4 2. Hd5× i Ge4. Hd4×. Wstęp 1. Se4, grozi 2. Wc5× i teraz następują dwa uwolnienia związanego we wstępie H, — Ge3 2. Hd5× i Se3 2. Hd4×. Jako uzupełnienie występuje mat zamienny Ge4, 2. Hc3× z matem po linii wiązania. Jest to chyba pierwszy przykład, łączący ten temat z uwolnieniem białej figury.

Chwyt konstrukcyjny jest wariacją znanego nam sposobu, a więc **wyłączenie dwu tematowych figur przygotowania, natomiast zamiast włączenia dwu innych mamy wiązanie białej, przy czym kontrolowanie jednego z dwu pól matowania odbywa się w obronie, czyli mamy pewnego rodzaju unikanie duali.**

Przypuszczam, że nasi problemiści zainteresują się tą kwestią i wykryją wiele nowych możliwości konstrukcyjnych, choćby zastosowanie zamiany wolnego pola przy blokowaniu wolnych pól, czy też wpadną na nowe złoża. Będę bardzo rad, gdy jako wynik rozważań nad tym artykułem otrzymam wartościowe kompozycje dla przyszłorocznego konkursu „Szachów".

mw.

ROZWIĄZANIA ZADAŃ

264. J. Buchwald 1. Sdb5. Zamian matów w obronach Gf5 i Sd6. Układ ekonomiczny.

265. A. Ellerman 1. Sg3. Przed wstępem mamy przygotowanie na mechanizm wtórnej groźby Ge5; po wstępie następuje zamiana dwóch matów.

266. L. Larsen 1. Wf6. Cztery poprawione obrony cz. S.

267. V. Pachman 1. Gf5.

268. W. Suchodolski 1. Hc1. Przygotowanie po Sd6 i Se5 daje uwolnienie b. figury, po wstępie następuje ta sama para uwolnień ale z matem z baterii. Dwa maty zamienne.

269. P. Barron 1. Ke1, Sc4. 2. Hc2; 1.. Sb1. 2. Sc2†.

TRZY KONKURSY PROBLEMOWE „SZACHÓW"

Z okazji jubileuszu 25-lecia pracy problemowej Saturnina LIMBACHA ogłaszamy konkurs na samomaty w 3 posunięciach.

Termin: 1 września 1949, adres: M. Wróbel, Warszawa, Mariensztadt 7A m. 8. Sędzia Limbach.

Konkurs tematowy na trzychodówki. Temat: w obronie czarne przychodzą na linię ✕ (bez bicia), co wykorzystują białe wchodząc na tę samą linię. Mat następuje po otwarciu przez czarne linii ✕.

Termin: 31.III. 1949. Adres jak wyżej. Sędzia T. Czarnecki.

THREE THEMATICS TOURNEYS FOR 1949

„Szachy" announce S. Limbach's jubilee tourney for selfmates in three. Problems till 1.XI. 1949 to M. Wróbel, Warszawa, Mariensztadt 7A m. 8. Judge S. Limbach.

Thematic tourney. Theme: in a defence, a black piece comes on ✕ line (without capture) then a white one comes on the same. White mates after the opening of the ✕ line by black. Examples:

Problems till 31.III. 1949. Address as above Judge T. Czarnecki.

Przykłady: T. Czarnecki -4sk1G-3W1P2-2S5-2Pp4-3H1s2-2g3p1-K7-8- 3✕ 1. Se6, Sf6 2. Hf4, Sd7 3. Sg6✕

M. Wróbel -W7-g7-G7-8-kP6-3Sp3-K3P3-8- 3✕ 1. We8! Gb6 2. Wb8, Gc5 2. We5, Gd4 2. We4.

Roczny konkurs na 2✕ i 3✕ publikowane w ciągu roku 1949 w „Szachach". Po dwie nagrody w grupie.

Adres jak wyżej. Sędzia M. Wróbel.

„Szachy" announce an international tourney for 2✕ and 3-movers published in 1949. Problems to M. Wróbel (as above). Two prizes in each section. Judge M. Wróbel.

SPROSTOWANIA

W zadaniu nr 223 P. Nikolić na f7 ma stać czarny pion.

W zadaniu nr 262 A. Kopnin na e2 ma stać biały pion.

W zadaniu nr 265 A. Ellerman na a7 ma stać biały goniec.

Do 2✕ nr 272 F. Fleck, która otrzymała I nagrodę w konkursie Expressu Wieczornego w grupie „biała gra" nadesłał dr A. Chicco, Genova następującą antycypację: A. Chicco, Ajedrez Esp. 1934 -8-8-8--3p4-3PpHS1-3pP2p-3K1p-kp-5WgW-2✕ 1. Hg5!

Ze względu na duże podobieństwo mechanizmu praca ta musi zostać zdyskwalifikowana. Wobec tego I nagrodę otrzymuje M. Pfeiffer, II J. R. Neukomm, III A. Ancsin. Wzm. zaszcz. 1 Visserman i Goldschmeding, 2. T. Wroński, 3. A. Rohoziński.

DO NASZYCH P. T. ABONENTÓW.

Zbliża się nowy rok — 1949. Czy uregulowaliście już przedpłatę na abonament?

Każde przedsiębiorstwo — a więc i nasze wydawnictwo — gospodaruje na podstawie z góry ułożonego budżetu. Opieszałość w regulowaniu należności zakłóca równowagę tego budżetu i hamuje normalną pracę wydawniczą. Każde upomnienie, wysyłane do zalegających z opłatami abonentów, powoduje ponadto dodatkową pracę i koszty. Nie odkładajcie więc z opłatą na rok 1949. Uczyńcie to zaraz!

Staramy się stale podnosić poziom naszego pisma. Liczymy na Was, że nam w naszych pracach pomożecie.

Do nabycia w Redakcji:

Rocznik 1947 „Szachów" . . . . **550 zł.**
II półrocze 1948 r. „Szachów" . . . . . **300 zł.**
(I półrocze — nakł. wyczerpany)
„Teoria debiutów" St. Gawlikowskiego . . 380 zł.
„Jak grać w szachy" Bujaka i Rewkiewicza 330 zł.
Karty do gry koresp. za 10 szt. . . . . . **30 zł.**

(Ceny z przesyłką pocztową)

Wysyłamy po wpłaceniu należności na konto
PKO I-4636

KODEKS SZACHOWY wysyla Polski Zw. Szachowy, Warszawa, Starynkiewicza 5, po wpłaceniu należności (65 zł z kosztami przesylki) na konto PKO Nr I—6253.

WARIANT SMOCZY w obronie sycylijskiej. Wysyła M. Gałuszka, Kraków, Bank Gospodarstwa Krajowego. Cena (z przesyłką pocztową) zł 225.

B-66226 — Druk. ZMP, Warszawa